

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لړ لیک

- ۳..... د لیکوال په هکله معلومات
- ۴..... د ژباړن په هکله معلومات
- ۶..... سریزه
- ۸..... د قرآن ننگونه (چالش)
- ۱۰..... ستوریز پوهنه د کاینات جوړښت (بېګ بنگ)
- ۱۲..... د ځمکه شکل کروي دی
- ۱۴..... د سپوږمۍ رڼا انعکاس شوی ده
- ۱۶..... د لمر تاوېدنه
- ۱۹..... لمر به مړ او یا ګول به شي
- ۲۰..... ګازي او ډورو مادې
- ۲۰..... د کاینات غټېدنه
- ۲۲..... اتوم وېشل کېدلی شي
- ۲۴..... هایدروجن (د اوبو چرخش)
- ۲۷..... تبخیر
- ۲۷..... طوفان ورېځي جوړوي
- ۳۰..... جیولوژي غرونه لکه مېخونو په شان دي
- ۳۲..... غرونه په کلکه توګه نصب شوي دي
- ۳۳..... اقیانوس پوهنه د خوړې اوبه او مالګیناک اوبه ترمنځ پرده
- ۳۶..... تیاره په ژور اقیانوس کې

۳۹ باتني پوهنه
۴۲ زيولوژي (خُناور پوهنه)
۴۲ د الوتونکو پرواز
۴۴ غومبسه او د هغه مهارتونه
۴۷ د جولانگ جال او د هغه زر ماتېدونکي کور
۴۸ د مېړيانو ژوند او د هغوی يو له بل سره اړيکي
۵۰ درمل (عسل د انسانانو لپاره شفا ده
۵۱ فزيولوژي د وينې غونډېدنه او شودي
۵۴ امبريولوژي (د انسان زېږېدنې پوهنه)
۵۷ مني د قبرغو او د شاته هډوکي منځ کي خارجيږي
۵۸ نطفه د مايع مقدار
۵۹ نطفه چسپناکه مايع
۶۰ د جنس څرگندېدنه
۶۱ فوټس په دريو تورو پردو ساتل شوی دی
۶۲ د رحم پړاوونه
۶۶ رحم نيمايي جوړيږي او نيمايي نه جوړيږي
۶۸ د سماعت او بصيرت حس
۷۰ د گوټي نشان (Fingerprint)
۷۱ د پوستکو حسي سيستم درد (خورتيا)

د ليکوال په هکله معلومات

ډاکټر ډاکر نايک د نړۍ ستر داعي دی، له دې سربېره دی طبي ډاکټر هم دی. ډاکټر ډاکر نايک له هندوستان څخه دی، خو بده مرغه نوموړی يې له هندوستان څخه شړلی دی، ځکه چې هندوستان دولت نوموړی يې د غلط ويناو او د تورې پيسې په تور کې وشری؛ حالانکه ډاکټر ډاکر نايک پخپل هېڅ بيانه کې د هندو مذهب سپکاوی يې نه دی کړی او نه يې د هندوستان بې جی پي گوند ته بډې ردې ويلې دي. دا ټولې د هندوستان دولت پلمې دي، يوازینی لامل يې دا دی، که ډاکټر ډاکر نايک نورې دعوي ورکړي، نو پوره هندوستان به اسلامي شي؛ نو همدې له امله هغه يې له هندوستان څخه وشری. ډاکټر ډاکر نايک بنوونکی نوم احمد ديدات وو، هغه هم کافرانو ته د اسلام دعوي ورکولې، خو بده مرغه هغه اوس وفات شوی دی؛ خو تاسو کولی شې، چې د هغه ويډيوگانې په يوټيوب کې وگوري. هغه هم يو لوی عالم او داعي وو. نوموړی څرگندونه کړې ده د خپل زده کوونکي (ډاکټر ډاکر نايک) په هکله:

«ای زويه! چې چې تا ۴ کالو کې تر لاسه کړ ما په ۴۰ کالو کې تر لاسه کړ.»

→ <https://www.youtube.com/@Drzakirchannel> د ډاکټر ډاکر نايک يوټيوب
چينل

يو ستر عالم او پوهاند، چې عمر يې اسلامي دعوو ته وقف کړ، ډېر زيات کافران يې د خدای ﷻ په هدايت باندې مسلمان کړ، بېشکه چې الله ﷻ الهادي(لارښود) دی، د داسې ستر عالم ملاتړ بايد مونږ ټول مسلمانان وکړو.

جنت الفردوس اعطاء

الله ﷻ ډاکټر ذاکر نايک ته کړي. آمين ثم آمين

د ژباړن په اړه معلومات

زه د الله ﷻ بنده دا يو ورکې هڅه خاص د اسلام او د پښتو لپاره مې کړې دی. نوم مې خپل ځکه نه دی ورکړی، ځکه چې زما دا خدمت صرف اسلام لپاره دی نه شهرت لپاره. تاسو ټولو قدرمنو لوستونکو څخه غوښتنه کوم، چې دا کتاب د بشپړ ولولي او نورو مسلمانانو ورونو ته يې هم ورسوي. نور تاسو لپاره نه زياتوم، خو په پای کې يو نصيحت تاسو ټولو مسلمانانو ته کوم، هر څومره که مو وس وي چوپړونه اسلام لپاره مه پرېږدې او دا تجربه هم راته وشوه، چې دومره کوچنی کتاب تصنيف کولو کې ډېره موده يې ونيوله، خو زه هغه خلکو ته حيران یم، چې د ۳۰۰ پاڼو زيات فنول رمانونه(ناولونه) ليکي، بيا هم زه تاسو ته يادونه کوم چې هېڅکله خپل دا سره زريزه وخت په داسې فنول رمانونو ليکلو او هم په لوستلو کې مه تېروي. نور مو وخت نه نيسم، الله پاک مونږ ټول مسلمانان په سمه لاره توفيق راکړي. آمين يا رب العالمين

که نظم که د نثر که د خط دی

په پښتو ژبه مي حق دی بي حساب

نه پخوا پکي کتاب وه نه پي خط وه

دا دی ما کرل تصنیف هو کتابه

«خوشحال خان خټک»

پیل کوم د الله پاک په نوم چي بښوونکی او مهربان دی

۱. سریزه:

د انسان د زېږېدنې وخت راهیسه په دې نړۍ کې، انسان تل کوشش کوی چي طبیعت وپېژني، خپل د خلقت مقام په اړه او د ژوند موخه په اړه. د دې حقیقت خبرنې لپاره، په زیاتو پېړیو او ستر تمدنونو ترڅ کې، منظم مذهب د انسان ژوند یې په لوی حد پورې بدل کړ او د تاریخ لاره یې معلومه کړه. خو ځیني

مذاهب په لیکل شوي لیکونو باندې دي، او د هغه مذاهب خلک د دعوې کوي چې هغه لیکنې د خدای لخوا دي او نورو په دې باور کړی چې دا انساني تجربه ده.

قرآنکریم د اسلامي عقیده اصلي سرچینه ده، دا یو کتاب دی چې عقیده لرونکي یې پرې ایمان لري (مسلمانان) چې دا کتاب په بشپړه توګه له خدای لخوا دی. مسلمانان هم باور لري چې دغه سپېڅلی کتاب کې انسانانو لپاره لارښوونه ده، ځکه چې قرآنکریم باندې عقیده ده، چې دا پیغام د ټولو عصرونو خلکو لپاره دی، دا کتاب باید هم تر اوسه ولري هر عصر ته، خو آیا قرآن دا آزمینه کې بریالی کیدای شي؟

په دغه رساله کې، ما هوډ کړی چې موخه ییز تحلیل د مسلمانانو عقیدې د قرآن خدایي بنسټ په باره کې ورکړم، خصوصاً د ځلاند ساینسي کشفیاتو کې.

یو وخت وو، چې د نړۍ تمدنونو په تاریخ کې کله چې معجزې د انساني منطق څخه مخکې وې. ولې نه، د معجزې عادي تعریف په لنډه خبره دا دی، هر څه چې د ژوند غیر عادي لاره کې پېښ شي او هغه لپاره انسان ته تشریح نه وي، معجزه بولل کېږي.

خو مونږ خامخا پام کې ونیسو مخکې نه چې یو شی معجزه په توګه قبول کړو. په ۱۹۹۳ م. کال کې، د هندوستان تایمز "The Times of India" ممبې خبر ورکوي د یو مذهبي کس په هکله، چې د بابا پیلوټ په نوم نومیالی و. نوموړی د دعوې کوي، چې دی د اوبو نه ډک تنګی کې په درې ورځې او شپې پرله پسې پاتې شوی دی.

خو کله چې خبريالانو غوښتنه وکړ، چې په کمه د اوبو تنګی کې دا دعوې کوي چې دا معجزه ییزه بریا یې کړې وازمایي، نو هغوی یې پرې نه ښود چې د اوبو لاندې تنګی یې وازمایي. هغه بحث یې خبريالانو سره پیل کړ په دغه پوښتنه باندې «چې یو کس څنګه کولی شي د یو مور رحم، چې یو ماشوم ته زېږېدنه ورکوي وازمایي؟» په حقیقت کې هغه مذهبي کس یو شی پتوی. د هغه دعوې کې چل او حیلې وه! غوښتل یې چې شهرت لاسته راوړي. په اصل کې، هېڅ اوسنی وګړی او یا لږ علم درلودونکی داسې یوه معجزه به ونه مني. چې داسې دروغانو معجزه خدایي آزمینې وي، نو مونږ به د نړۍ ټول نامتو

ساحران يا جادوگران چي خپل جادوگريزه چلونه او خيالاتو، له امله نامتو دي منلي به وای.

يو کتاب، چي دعوه لري، چي خداى لخوا دى، داسي يوه دعوه په آسانۍ سره ثابته کيږي په هر عصر کي د هغه عصر معيارونو په مطابق. مسلمانان باور لري، چي قرآنکريم آخرينى کتاب دى د خداى ﷺ د معجزو معجزه ده، وحى شوې ده د رحمت په توگه د انسانانو لپاره. راحى! چي مونږ د دغي عقيدې رښتين والى شنه وکړو.

۲. د قرآن ننگونه(چالش):

ادبيات او شاعري چي د انسان خيالاتو او احساساتو وسيله گرځول شوي ده، په ټولو دودونو کي. نړۍ هم شاهده ده، د يو عصر، چي پکي ادبيات او شاعري د وياړ مقام يي نيولی وو، همداسي اوس ساينس او ټکنالوژي دا مقام يي نيولی دی.

ان غير مسلم عالمان همغري دي، چي قرآن هر اړخيز عربي ادبيات دی. هغه بهترين عربي ادبيات د نړۍ په مخ کي دی، قرآن ننگوي انسانان چي قرآن غوندي مبارک آياتونه راوړي:

وَأَنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا
 نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا
 فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ
 وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ
 مِنْ دُونِ اللَّهِ
 إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝
 فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا
 فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا
 النَّاسُ وَالْجِبَارَةُ ۖ
 أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ۝

«او ڪه تاسو ڊهغه ڦرآن
 په هڪله په ڪوم شڪ ڪي
 يي چي مونڙ پر خپل بنده
 نازل ڪري ڏي، نو ڊه
 غونڊي يو وروڪي سورت
 راوري او الله نه پرته
 خپل مددگارن
 راوغواري، ڪه تاسو
 ريڻننن ياست.»

«نو ڪه تاسو (ڊا ڪار) و
 نه ڪر او ڪله به يي هم و
 نه ڪري شي، نو له هغه
 اور نه خان بچ ڪري چي
 خشاڪ يي انسانان او
 ڪاني دي، ڊ ڪافرانو لپاره
 تيار ڪري شوي ڏي.»

قرآن ۲۴-۲۳:۲

قرآن ۲۴-۲۳:۲ ڊا مونڙ ته سورت دوهم او مبارڪ آيات يي ڊ ۲۳ نه تر ۲۴
 پوري ڏي، همداسي آيات په بشپړ ڪتاب ڪي راڱلي دي. ڊ ڦرآن رجوع متن او
 ژباړه ڊ عبدالله يوسف علي ڊ ڦرآن ژباړي څخه ڏي.

د قرآن ننگونه دا دی، چې یو سورت د هغه په څېر راوړي. همدا ننگونه څو کړتې قرآن کې راغلي ده، دا ننگونه دا ده چې سورت راوړي په کم کې چې بنکلا، فصاحت او ژوره پوهه د قرآن کریم یوه سورې سره لږ تر لږه یو شان وي، او دا ننگونه تر اوسه پورې هیڅا نه ده بشپړه کړي.

یو منطقي سړی هېڅکله داسې مذهبي کتاب نه مني، چې وایي په هر اړخیزه شعریز ژبې کې چې وایي نړۍ عمودي ده. دا ځکه چې مونږ یو داسې عصر کې اوسو، چېرته چې انساني لامل، منطق او ساینس لومړی مقام ورکړل شوی دی. نه گڼ شمېر خلک مني د قرآن بنکلي ژبه د خدایي ثبوت په توګه. هر کتاب چې ادعا کوي، چې د یو خدای وحی یم، نو دا باید د منطق او وجوځي قوت ولري.

د یو نامتو فریک دان او نوبل پرایز ګټونکی البرت انستاین په مطابق چې وایي: «ساینس پرتله دین معزور دی او دین پرتله ساینس اوږوند دی.»

راځئ چې مونږ د دې له امله قرآن زده کړو او تحلیل وکړو که چېرې قرآن او عصري ساینس له یو بل سره مطابقت کوي یا یې نه کوي. قرآن د ساینس کتاب نه دی؛ بلکې د ښو کتاب دی. (آیات)، په قرآن کې ۶۰۰۰ نه زیات ښې دي، په هغو کې ۱۰۰۰ نه زیات د ساینس بنسټ په اړه بحث کوي.

مونږ ټول پوهیږو چې زیاتره وخت ساینس غلط وي او د قرآن په خبرو خلاف وي. په دغه کتاب کې، ما صرف هغه ثابت شوي ساینسي حقیقتونه په نظر کې نیولي دي او نه دورغ او نظریې چې د مازې خیالونه باندې دي او نه دي ثابت شوي.

۳. ستوریز پوهنه (نجومی علم):

د کاینات جوړښت او لویه چاودنه (بېګ بېګ)

د کاینات جوړښت تشریح شوی له نجومی فزیک دانانو لخوا، چې دا قبول شوی دی چې دا یوه پدیده ده، چې دا نومیالی ده په بېګ بېګ په نوم. دا قبول شوی دی، له تجربه ییز اسناد او کتنې راغونډ کړل شوی دی له ستوریز پوهان او ستوریز فزیک دانان لخوا په لسیزو کې. د بېګ بېګ په مطابق، دا ټول کاینات په لومړۍ کې یو غټ ذرات یا کثافت وو، بیا د هغه وروسته بېګ بېګ وو، چې د هغه امله کهکشانونه جوړ شول. دغې بیا یو له بل نه جلا شول او ستوري، سیارې، لمر او سپوږمۍ وغیره جوړ شول. د کاینات بنسټ منحصر وو او د هغه جوړېدنې احتمال په چانس باندې صفر دی.

قرآن عظیم الشان د کاینات بنسټ په باره کې لاندیني آیاتونه لري:

«آیا هغه کسان چې کافر شوي دي
نه ویني،

أَوَلَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا

چې اسمانونه او ځمکه یو له بل
سره نښتي وو.

أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ

(د خلقت یوه قطعه یا ټولګه وه)
بیا مونږ دواړه بېل کړل.»

كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا

[۲۱:۳۰ قرآن]

د قرآن آیت او بېګ بېګ ترمنځ هر اړخیز یوشان والي نه ټینګښتونکي ده! څنګه یو داسې کتاب کولی شي، چې لومړی ځل د عربستان بیدیاو کې ۱۴۰۰ کاله مخکې څرګند شوی دی او داسې ژور ساینسي حقیقت لري؟

لومړنی غازي مواد يا کثافت د

کهکشانونه جوړښت وړاندې:

ساینس دانان همغږي دي، مخکې چې کهکشانونه په کاینات کې جوړ شي، ستوریز مادې په لومړۍ کې د غازي مادې په شکل وو. په لنډه، غټ غازي مادې یا ورېځي د کهکشانونو جوړښت وړاندې وې. چې جوت کړي لومړني ستوریز مادې، د لوګی یا دود لغت ډېر مناسب دی له گاز څخه. لاندیني قرآن آیت د کاینات حالت په هکله د **دُخَان** په لغت باندې چې لوګی یې مانا ده، بحث کوي.

«بیا یې د آسمان لور ته هوډ وکړ، په داسې حال کې

هغه یو لوګی وو، نو هغه(اللهﷻ) ځمکې ته حکم وکړ: چې تاسو دواړه یو ځای شئ، خپلې خوبنې سره یا زور سره، هغو دواړو وویل: مونږ په خوبنې سره یو ځای کېږو.»

ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ
وَهُیَ دُخَانٌ
فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا
طَوْعًا أَوْ كَرْهًا

[۴۱:۱۱ قرآن]

قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ

یو ځل بیا دغه حقیقت بېګ بېګ ثابت کړ او دا هیچا ته معلوم نه وو د حضرت محمد ﷺ رسالت وړاندې، نو بیا دغه پوهه څه سرچینه کېدلې شوه؟

۴. د ځمکه شکل کروي دی:

په لرغونو وخت کې، خلکو باور درلود چې نړۍ عمودي دی. په پېړیو، انسانان یرېدل چې لري لار شي او ژوند خپل خطر کې واچوي، د لپاره ډارېدل چې سوکي څخه و نه غورځیږي! سر فرانسس درېک لومړنی کس وو چې ځمکه یې ثابتہ کړه چې هغه کروي ده، کله چې نوموړی په کشتی سفر کې وو هغه وخت یې ثابت کړ په ۱۵۹۷م. کال کې.

غور وکړئ، دا لاندیني قرآن آیاتونو ته، چې د ورځ شپې ته بدلېدلو په هکله الله ﷻ فرمایي:

«آیا تا نه دي لیدلي چې بېشکه الله شپه په ورځ کې ننباسي او ورځ په شپه کې ننباسي.»

الَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ
يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ
وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ

[۲۹: ۳۱ قرآن]

ننباستل دلته دا معنا لري چې شپه رو رو بدلیږي ورځ ته او همداسې ده هغه بر عکس (چې ورځ شپه ته رو رو بدلیږي). دغه پدیده صرف هغه وخت پېښېږي، که ځمکه کروي وي. که ځمکه عمودي وای، نو ناڅاپه بدلون به وو له شپې نه ورځ ته او له ورځ نه شپې ته.

لاندینی آیت هم د ځمکې شکل ته نغوته کوي:

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
بِالْحَقِّ

» هغه الله په حقه خلق کړی دی
آسمانونه او ځمکه،

وَيَكُونُ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ

هغه شپه په ورځ تاووي (را نغاړي) او ورځ په شپه تاووي.»

[۵:۳۹ قرآن]

عربي لغت کارول شوی دلته **کَوَّرَ** معنا يې تاوېدل ويا رانغاړېدل دی. په کمه طريقه چې پگړې په سر تاووي. د ورځ او شپه راتلل، هغه وخت پېښېږي که ځمکه کروي وي. ځمکه دقیقاً کلوله نه ده لکه توپ، بلکې مرکزي کروي ده، دې هغې قطبونه عمودي دي. دا لاندیني آیت د ځمکې شکل په هکله معلومات لري:

« او هغه الله ځمکه يې لکه هکې غونډې **وَالْأَرْضُ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا** پيدا کړه. »

[۳۰:۷۹ قرآن]

عربي لغت هکې لپاره دلته **دَحَاهَا** ده چې معنا يې د شتر مرغ هکې ده. د شتر مرغ هکې شکل د ځمکې مرکزي عمودي شکل سره يوشانوالی لري؛ نو له د امله قرآن په صحيح توګه د ځمکې شکل تشرېح کړی، خو ګونګوسی شوی نظريه چې په قرآن کې څرګند شوی وو دا و، چې ځمکه عمودي وه.

۵. د سپوږمۍ رڼا انعکاس شوي رڼا ده:

د لرغونو خلکو تمدنونه باوري وو، چې سپوږمۍ خپله رڼا خوشې کوي ځمکې ته، اوس ساینس مونږ ته وايي:

دا دې سپوږمۍ رڼا انعکاس شوې رڼا ده، خو دغه حقیقت په قرآن کې ۱۴۰۰ کاله وړاندې ذکر شوی وو. دا لاندیني آیت کې:

تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ
بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا
وَقَمَرًا مُنِيرًا
«دېر برکتناک دی هغه ذات چې
په آسمانونو کې یې برجونه پیدا
کړي دي او په ده کې یې چراغ (لمر)
او رڼا کوونکی سپوږمۍ پیدا کړي
ده.»

[۲۵:۶۱ قرآن]

عربي لغت لمر لپاره په قرآن کې شمس دی. او دا هم بولل کېږي سراج ته چې
چراغ یې معنا ده او یا وحاج په توګه چې معنایي ده روښانه چراغ او یا دِیَّة

چې معنایي روښانه شان ده. دا ټول درې معلومات مناسب دي لمر لپاره،
ځکه چې دا جوړۍ شدید تودوخه او رڼا پخپل دننه سوځېدونکي موادو باندې.

عربي لغت سپوږمۍ لپاره قمر ده او په قرآن کې منیر په نوم راغلی دی چې
معنایي هغه جسم دی چې رڼا ورکوي (منعکسه رڼا). یو ځل بیا، قرآن
معلومات په بشپړه توګه شباغت کوي د سپوږمۍ اصلیت سره چې پخپله رڼا نه
ورکوي او دا غیر فعال جسم دی چې د لمر رڼا انعکاس کوي. نه یو ځلې په
قرآن کې سپوږمۍ ذکر شوې ده د سراج په نوم، وحاج او یا دِیَّة په نوم او نه
لمر ذکر شوی دی د نور او منیر په نوم. دا نغوته کوي چې قرآن پېژني توپیر
طبیعت د لمر رڼا او د سپوږمۍ رڼا په مینځ کې.

لاندیني آیاتونه د رڼا طبیعت له لمر او سپوږمۍ ته تړاو لري:

«هغه پاک ذات دی چې لمر یې تېز ځلېدونکی پیدا کړی

او سپوږمى
يې روښانه.»

[۵: ۱۰ قرآن]

«آيا تاسو نه دي كتلي، څنگه الله
اووه آسمانونه يو له بل پاسه پيدا
کړي او په دغو کې يې سپوږمى
روښانه جوړه کړه او لمر يې
خلېدونکى ديوه جوړه کړه.»

[۱۶-۱۵: ۷۱ قرآن]

هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً

وَالْقَمَرَ نُورًا

أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ

سَبْعَ سَبُوتٍ طِبَاقًا ۝

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا

وَجَعَلَ الشَّمْسُ سِرَاجًا ۝

قرآن عظيم الشان او عصري ساينس د لمر رڼا او سپوږمى رڼا طبيعت په بشپړه
هوکړې کې دي.

۶. د لمر تاوېدنه:

ډېره مودې لپاره اروپايي فلسفيان او ساينس دانان په دې باوري دي چې ځمکه
نا متحرکه ولاړه ده د کاینات په منځ کې او هره سياره د لمر په شمول ترې
تاويزي. په لوېديځ کې دا جيو مرکزي (د ځمکې مدار څخه سيارې تاوېدل ته جيو
مرکزي نظريه بولل کېږي) مفهوم د کاینات خپور وو له پتولمي وخت تر ۱۵۱۲
ميلاد نه مخکې نيوکلس راهېسې څخه دی. کاپرنېکس خپل د هيليو سنترک
پلېټنري حرکت نظريه يې وړاندې کړه (هيليو سنترک نظريه هغه نظريه ده، چې
ټولې سيارې له لمر څخه تاويزي). په هغه کې څرگنده کړې ده، چې لمر بې
حرکته يا نا متحرک دی، د نظام شمسی په مرکز کې د نورو سيارو ترې تاوېدنې

سره. په ۱۶۰۹م. آلماني ساينس دان يوحانس کپلر 'Astronomia Nova' يې چاپ کړ. په دغه کې هغه پای ته ورسوله چې نه يوازې سياري حرکت کوي د لمر په کرنييز مدار کې، هغې سياري په خپل محور باندې غير عادي په سرعت کې تاويزي. د دغې پوهې سره دا ممکن شو اروپايانو ساينس دانانو لپاره چې په سمه توګه ډېرې کړنلارې د نظام شمسي د ورځ او شپه بدلېدنې په شمول تشرېح کړي. د دغې کشفیات څخه پسته بنودل شوی وو چې لمر نا متحرکه دی او لکه ځمکې په څېر خپل محور باندې نه تاويزي. زما پياد دي، چې ما دغه غلطه خبره له جغرافيه کتابونو څخه زده کړې وه، زما په بنوونځي دوران کې.

پاملرنه وکړئ! دا لاندې قرآن آيت ته:

«دې هماغه ذات دی چې
شپه او سهار لمر او
سپوږمې پيدا کړ، هر يو يې
خپل محور کې ګرځي.»

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ
وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ

[۲۱:۳۳ قرآن]

عربي لغت کارول شوی دی په پورتنۍ آيت کې د يَسْبَحُونَ په نامه، دا لغت له سَبَحَ لغت څخه اخېستل شوی دی. دا لغت د حرکت په مفهوم راغلی دی له هره يوه بنورېدونکې څيز نه راځي. که ته دا لغت يو کس لپاره په ځمکه کې وکاروي، دا به دا معنا نه ورکوي چې کس په ځمکه تاويزي، خو دلته به نغوته کوي چې دا کس لاره کوي او يا منډې وهي. که ته دا وکاروي يو کس ته چې اوبو کې وي، دا به دا معنا نه ورکوي چې اوبو کې روان دی، خو نغوته کوي چې دی په اوبو کې لامبي. همدا شان، که ته يَسْبَحَ آسماني څيز لپاره وکاروي، نو دا صرف

دا معنا نه ورکوي چې دا الوحي په سپس باندې، خو دا هم معنا ورکوي چې دا تاویري په خلاء کې. گڼ شمېر بنوونځي کتابونه اوس شریک شوي دي حقیقت سره چې لمر خپل محور کې تاویري. د لمر تاوېدنه خپل محور کې ثابت کېدلی شي د تجهیراتو په مرستې سره چې د لمر برني مخې انځور واخلي، نو هر څوک کولی شي، چې و آزمایي د لمر انځور پرته چې وړوند شي. دا کتل شوی دی چې لمر ځایونه لري چې خپل یو دایروي حرکت بشپړ کوي هر ۲۵ ورځو کې یو ځل لمر تقریباً ۲۵ ورځو کې یو دور له خپل محور څخه بشپړ کوي. لمر په خلاء باندې تقریباً ۲۴۰ کیلو متره فی ثانیه په تېزۍ سره سفر کوي، او ۲۰۰ میلیونه کاله نیسي چې لمر یو دوران زموږ د ملکي وې کهکشان مرکز (Milky Way Galaxy) خوا ته بشپړ کوي.

«لمر ته اجازت نشته چې سپوږمۍ ونیسي او نه شپې ته چې ورځ څخه مخکې شي، هر یو خپل مدار کې لامبي (تاویري).»
(د قانون په مطابق کې)

لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي
لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ
وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ

وَكُلٌّ فِيْ فَلَكَ يُسَبِّحُوْنَ

[۴۰:۳۶ قرآن]

دغه پورتنۍ آیت یو اړین کشف شوی حقیقت ذکر کړی صرف مخکینی عصري ستوریز پوهانو لخوا، لکه: د لمر او سپوږمۍ جلا مدارونه وجود، او د هغوی سفر په خلاء کې خپلو حرکتونو درلودلو سره. معین شوی ځای چې لمر هغه خواته سفر کوي او ان ځان سره نظام شمسي وړي، دقیقاً موقعیت لري هغه څه ته چې نظام شمسي خوا ته یې تاویري. اوسنیز ستوریز پوهانو ورته «سولر اپکس» (Solar Apex) نوم ورکړی دی. نظام شمسي حقیقتاً یوې سوکې لور ته حرکت کوي، چې هغه سوکه د هرکیول سیارو Constellation of Hercules کې موقعیت لري، چې د هغه موقعیت اوس په ښه ټینګار باندې کشف شوی دی.

سپورمې تاویري پخپل محور باندې په عین وخت کې چې تاویري ځمکې خواته، تقریباً ۲۹ نیم ورځې سپورمې نیسي چې خپل یو دوران بشپړ کړي. یو کس مرسته نشي کولی، خو حیرانېدلی شي د ساینسي او د قرآن آیاتونو غورتیا او یا دقیقتیا باندې. آیا مونږ په دغه سوال باندې ژور سوچ ونکړو:

د دغې علم سرچینه څه شی ده چې په قرآن کې شامل دی؟

۷. لمر به مړ او یا ګول به شي:

د لمر رڼا د هغې کیمیاوي مرحلې چې د هغه په سطحه باندې دی د دې له امله دی او دغه مرحله ځای نیولی دی ۵ بېلیونه کاله لپاره. لمر به ختم شي په راتلونکي کې والله اعلم. کله چې لمر په ټوله له منځه لاړ شي، نو په ځمکه کې به د ټولو ژوندي موجوداتو انقراض لامل به شي. د لمر پای ته رسېدلو په هکله قرآن وايي:

وَالشَّمْسُ تَجْرِيُ « او لمر دی چې خپلې ټاکلې لارې روان دی
دغه الله په تقدیر کې غالب او پوه دی. »

لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَالِكُ

[۳۸:۳۶ قرآن]

تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

دلته عربي لغت مُسْتَقَرُّ کارول شوی دی چې معنا یې ټاکل شوی ځای او یا وخت دی، له همدې امله قرآن وايي چې لمر یو ټاکل شوی ځای لور ته تاویري او دا به کوي تر ټاکل شوی وخته پورې، یعنې لمر پای ته به ورسیري.

۱. ۳۹:۲۱ او ۳۹:۵، ۱۳:۱۳، ۳۵:۲، ۱۳: همداسې پیغام په قرآن کې ذکر شوی دی. ۱

۸. ګازي او دوړو مادي INTERSTELLAR MATTER

خلاء بهر ترتیب شوی ستوریز سېسټم مخکې یو تش ځای په نظر کتل کېدی. د ستوریز فزیک پوهان پسته د برجونو مادي موجودیت په دغه ګازي مادو خلاء کې کشف کړل. دغه د مادو برجونه پلازما بولل کېږي، او دغه کې پوره آیوني شوي ګازات موجود دي او له دې سربېره مساوي الکترون او مثبت آیون پکې شامل دي. پلازما کله کله د مادي څلورم حالت دی، له درې تشخیص شوي مادو حالت سربېره (ګاز، جامد او مایع). قرآن د ګازي توکو موجودیت په اړه لاندیني آیت کې وایي:

الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ
«هغه پاک الله دی چې آسمانونه او ځمکه او څه
چې د هغوی دواړو په منځ کې دي پیدا کړي
دي.»
[۵۹:۲۵ قرآن]

دا به بیعقلنوب وو هر چا ته که وړاندیز وشي چې د غټ ګازي توکي موجودیت ۱۴۰۰ کاله مخکې پېژندل شوې وې.

۹. د کاینات غټېدنه:

په ۱۹۲۵ م. کې، یو امریکایی ستوریز پوه ادوین هابل Edwin Hubble تیار کړی وو بنسکارندوی ثبوت چې ټول کهکشانونه له یو بل څخه لرې کېږي،

دا دلته نغوته کوي چې کاینات په غټېدو دی. د کاینات غټېدنه اوس یوه ثابت شوی ساینسي حقیقت دی. دا هغه څه دی چې قرآن یې د کاینات طبیعت په اړه وایي:

وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا

«او آسمان مونږ هغه په قوت

سره جوړ کړی دی او بېشکه

مونږ پراخوونکي او یا پراخه

قدرت لرونکي یو».

بَايِدُ وَإِنَّا لَمُوَسِعُونَ

[۴۷: ۵۱ قرآن]

عربي لغت **مُوسِعُونَ** په سمه توګه ژباړل شوی دی غټېدنې ته او دا مونږ ته د غټېدنې جوړښت د کاینات غټوالی ښيي. د یو غټ ترینه ستوریز فزیک پوه سټیفن هاوکنگ Stephen Hawking په خپل کتاب کې **د تاریخ یو لنډیز زمان** (A brief history of time) کې وایي: «د کاینات غټېدنې کشف له ټولو څخه ستره د ۲۰ پېړۍ پوهنې انقلاب وو.» قرآن د کاینات غټېدنه ذکر کړی دی مخکې چې انسان زده کړ چې تلسکوپ څنګه جوړېږي!

ځېنې شاید ووايي چې د ستوریز حقایق موجودیت په قرآن کې حیرانولو وړ نه دی ځکه چې عربان په ستوریز پوهنه ځانګه کې پرمختګ کړی وو. هغوی په حقه دي چې عربانو د ستوریز پوهنه ځانګه کې پرمختیا یې تصدیق کړې، خو هغوی ناکام دي په دې کې چې را یاد کړي چې قرآن د عربانو ستوریز پوهنه ښه والي وړاندې نازل شوی وو، له دې سربېره زیاتره ساینسي حقیقتونه ذکر شوي پورته، لکه: د کاینات بنسټ بېګ بېګ سره عربان په دې نه پوهېدل ان تر دې چې هغوی په ساینس پرمختیا سوکه کې وه. ساینسي حقیقت په قرآن کې ذکر شوی وو د عربانو په ستوریز پوهنه پرمختیا له امله نه دی. بېشکه سرچیه یې رښتیا دی: هغوی په ستوریز پوهنه کې پرمختګ کړی وو، ځکه چې ستوریز پوهنه په قرآن کې ځای نیولی دی.

اتوم وېشل کېدلی شي

په لرغونو وخت کې يوه ډېره مشهوره نظريه د (اتوم نظريه) په نوم له نړۍ هر گوټ لخوا قبولېدله. دغه نظريه له يونانيانو لخوا وړاندوينه شوې وه، خصوصاً يو يوناني عالم لخوا چې نوم يې دېموکرېټس دی، نوموړی ۲۳ پېړيو مخکې ژوندی وو. دېموکرېټس او هغه خلک چې هغه څخه وروسته راغلل، سوچ يې کول د مادي کوچنۍ ترين واحد اتوم دی. پخواني عربان همداسې سوچ کولو. عربي لغت ذرة اتوم معنا ورکوي. مخکې وختونو عصري ساينس کشف کړ چې دا احتمال لري چې ان اتوم هم ووېشو. اتوم کېدلی شي چې نور هم نيم شي دا يوه غټه پرمختيا ده د شلمې پېړۍ. څوارلس پېړۍ وړاندې دغه پوهه عربانو ته غير عادي ښکاره شوی وای، ځکه چې هغوی لپاره ذره د حد څخه تېرېدل معنا ورکوله چې يو کس ترې نشي تېرېدی.

لاندیني قرآن آيت ذره د حد څخه تېرېدو معنا نه ورکوي:

«او کافران شويو کسانو وويل چې مونږ ته به قيامت رانښي، ته دوی ته ووايه زما د پخپل رب قسم وي چې خامخا قيامت په تاسو به راشي، هغه رب چې د غیبو عالم دی.»

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ عِلْمُ الْغَيْبِ

عَلِمِ الْغَيْبِ
لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ
فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ
وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ
إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ۝

«له هغه څخه نه پټيږي په
آسمانونو کې د ذرې په اندازې (يو
شی) نه په ځمکه کې او نه د (ذرې)
څخه وړوکی (شی) او نه له هغه
څخه غټ، مگر (دغه هر څه) په يو
بڼکاره کتاب کې دي.»

[۳: ۳۴ قرآن]

دغه آيت هم د الله ﷻ علم بڼې، د هغه په هر شي کې علم، پټ يا بڼکاره. بيا دغه
آيت زياته کوي او وايي: خدای له هر څه څخه خبر دی هم له اتوم څخه وړوکی
يا غټ له اتوم څخه، له همدې له امله دغه آيت صراحتاً بڼکاره کوي چې دا امکان

^۱ همداسې پیغام په قرآن کې الله پاک فرمایلي دي. ۱۰:۶۱

لري چې يو له اتوم څخه وړوکی موجود وي، دغه حقيقت کشف شوی وو صرف
مخکيني عصري ساينس لخوا.

۱۱. هايدرالوجي د (اوبو دوران او يا چرخش):

په ۱۵۸۰ م. برنرد پالسي لومړنی کس وو چې د نن وخت پوهه د اوبو دوران په
نوم تشرېح کړی دی. هغه تشرېح کړی دی چې اوبه څنگه تبخير کېږي په
اقیانوس کې او هلته څنګه يخيزي چې ورپې جوړې کړي. ورپې ځمکې ته

ځنگه راځي، بيا خور شي او بيا وورپري د باران په توگه. دغه اوبه راغونډپري د جهيل او روانې اوبه په شان او بيا اقيانوس ته په جاري دوران بهيري. د ميلاد نه مخکې اوومه پېړۍ کې د مایلتس تېلس باور درلود چې ځاځکي ځاځکي اوبه د اقيانوس راجيگېدلې له باد لخوا او بيا ځمکې ته وربښت په توگه تلې. په لرغونو وخت کې خلک نه پوهېدل د ځمکې اوبو سرچينه باندې. هغوی فکر کولو د اقيانوس اوبه د ورېځو اغېز لاندې دي، او بيا تېله کېدلې د قارو دننه، هغوی دا هم فکر کولو چې اوبه بېرته واپس کېدلې په پټه لارې باندې او يا د غټ ابېس(ژور ځي) باندې. دغه لاره اقيانوس ته متصله ده او د تارټرس په نوم يادېږي دا د پلوتو په وخت کې. ان دسکارتس د اتلسمې پېړۍ غټ متفکر دا خبره منلې وو. تر نولسمه پېړۍ پورې آرسټوټل نظريه بيا هم صحيح وه. د دغې نظريه په تړاو، اوبه تبخير کېږي په کاورن غرونو کې او جوړولې د ځمکې لاندې جهيلونه چې نن مونږه پوه شولو چې د باران اوبه چې ورپري د ځمکې خراشو کې ونوځي ذمه وار دی له د لپاره. او د ده په هکله قرآن کې تشرېح شوی دی. په لاندیني آياتو کې:

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ

أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

فَسَلَكَهُ يَنَابِيعٌ فِي الْأَرْضِ

ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ

زَرْعًا مَّخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ

[Al-Qur'an 39:21]

وَيَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

فَيُخْرِجُ بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

[Al-Qur'an 30:24]

وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

بِقَدَرٍ فَأَسْكَنَتْهُ فِي الْأَرْضِ

وَأَنَّا عَلَى ذَهَابٍ بِهِ لَقَدِيرُونَ

[Al-Qur'an 23:18]

«آيا نه دي کتلي چي بېشکه
الله له آسمان څخه اوبه
نازلي کړي دي او بيا يې دغه
(اوبه) په ځمکه کې په چينو
کې ننباسټلي دي، بيا هغه په
دغو (اوبو) سره فصل
راوباسي په دې حال کې چې
د هغه رنگونه بېلا بېل
وي.» (قرآن ۳۹:۲۱)

«او آسمان نه اوبه نازل کوي
او بيا ځمکه راژوندي کوي د
هغې له مرګ نه وروسته،
بېشکه چې په دغو کې نښې
دي د هغو قوم لپاره چې عقل
نه کار اخلي.» (۳۰:۲۴)
(قرآن)

«او مونږ له آسمان نه په اندازه اوبه نازلې کړې او بيا مو هغه په ځمکه کې وساتلې او بېشکه مونږ په هغه بېلولو کې يقيناً قادر يو.» (قرآن ۲۳:۱۸)

بل هېڅ عبارت نشته چې څوارلس کاله وړاندې دومره دقيقاً د اوبو دوران په هکله معلومات ورکړي وي.

۱۲. تبخير

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ۝ «قسم دی په آسمان چې خاوند د باران دی.»

[۸۶:۱۱ قرآن]

۱۳. طوفان وربځي جوړوي

«او مونږ هواگاني لږلږي
 دي چې بلا ربوونکي دي
 پس مونږ له آسمانه اوبه
 نازل کړي نو بيا مونږ د هغه
 (اوبه) په تاسو وڅښلوې.»

وَأَرْسَلْنَا الرِّيحَ لَوَاقِحَ
 فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

[۲۲: ۱۵ قرآن]

فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ

عربي لغت دلته لَوَاقِحَ کارول شوی دی چې د لاقحه د لاقح جمع دی او معنا يې پيدا کول دی. په دغه متن کې پيدا کول دا معنا لري چې هوا تېله کې ورېځې په يوځایۍ سره د ورېځو ټولگه غټی، له د امله برېښنا او باران منځ ته راځي.

همدا شان عبارت په لاندیني قرآن آیاتونو کې پيدا کېږي:

«آيا نه دي کتلي چي بېشک الله ورېځي

روانوي بيا هغه خپل منځ کې يو ځای کوي بيا هغه لاندې
باندې قد په قد کوي، بيا ته باران وېني چي د دې له منځه

راوځي او د آسمان لخوا(د

ورېځو) غرونه راکوږي

چي په هغو کې ځيني ږلي

وي نو هغه رسوي هغه

چاته يي چي وغواړي او

اړوي يي له هغه چانه چي

يې وغواړي نږدې وي چي

د هغو د برېښنا

پړق(چمک) نظرونه ختم

کړي.»(۲۴:۴۳ قرآن)

[Al-Qur'an 24:43]

«الله هغه ذات دی چي

هواگانې ليري او هغه

ورېځي پورته کوي نو

هغه(الله) په آسمان کې

چي څنځه وغواړي

خپروي او دغه (ورېځي)

توټه توټه لاندې باندې

وگرځوي، بيا ته باران

ويني د هغه (ورېځه) له

منځه څخه راوځي نو کله

چي دغه (باران) هغه چاته

رسوي چي هغه يي په

[Al-Qur'an 30:48]

مَنْ بَرَدٍ فَيُصِيبُ بِهِ مَنْ

يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ عَنِ مَنْ

يَشَاءُ يَكَادُ سُنْبُرُ قَه

يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ ۝

اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ

فَتَنفِثُ سَحَابًا

فَيَبْسُطُهُ فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ

وَيَجْعَلُ السَّحَابَ مُدًى

يَخْرِجُ مِنْ خِلَالِهِ

فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَاءُ

مِنْ عِبَادِهِ

هُمُ يَسْتَبْشِرُونَ ۝

خپلو بندګانو اراده کړې وي، ناڅاپه دوی
خوشحالي کوي.» (۳۰:۴۸ قرآن)

د نن سبا دېټا په اوبه پوهنې ته په بشپړه توګه د قرآن سره همغږی دی.

د اوبو دوران په هکله په ګڼ شمېر د قرآن عظیم الشان آیاتونو کې ذکر شوي دي. ۷:۵۷، ۱۳:۱۷، ۲۵:۴۸، ۳۵:۹، ۳۶:۳۴، ۴۵:۵، ۵۰:۹، ۵۶:۶۸ او ۶۷:۳۰.

The water cycle is described in several other verses of the Glorious Qur'an, including 7:57, 13:17, 25:48-49, 35:9, 36:34, 45:5, 50:9-11, 56:68-70 and 67:30.

۱۳. جیولوژي:

غرونه لکه مېخونو په شان دي

په جیولوژي کې، د "فالتېدلو" (Folding) پدیده، په دې وروستیو کې کشف شوی حقیقت دی. فولډنگ د غرونو د سلسلې د جوړولو مسوولیت لري. د ځمکې قشر (Crust)، په کوم کې چې مور ژوند کوو، د جامد خولې په څېر دی، پداسې حال کې چې ژورې طبقې ګرمې او مایع دي، او په دې توګه د ژوند هر ډول لپاره یې ځایه کیږي. دا هم معلومه ده چې د غرونو ثبات د تیښتې له فولډنگ سره تړلی دی، ځکه چې دا هغه پوړونه وو چې د غرونو د راحت لپاره بنسټونه چمتو کول وو.

ځمکپوهان مور ته وایي چې د ځمکې وړانګه شاوخوا ۶۰۳۵ کیلومتره ده او هغه کرسټ چې مور یې ژوند کوو خورا تنګ او یا نری دی، د ۲ څخه تر ۳۵ کیلومترو پورې. څرنګه چې قشر نری دی، دا د خوړولو ډیر احتمال لري. غرونه

د مېخونو يا خيمو د مېخونو په څېر عمل
کوي چې د ځمکې قشر ساتي او ثبات
ورکوي. په قرآن کریم کې داسې وضاحت
راغلی دی:

﴿أَيَا مَوْنِرْ نَه دى پيدا كرى
ځمكه پراخه او غرونه لكه
مېخونه.﴾

وَالْجِبَالُ أَوْتَادًا ۝

[۷-۶: ۷۸ قرآن]

د اَوْتَادْ کلمه د مېخ يا يو قسم مېخ څېمې لگولو لپاره وي معنی لري (لکه هغه
چې د خیمې لنگر کولو لپاره کارول کېږي)؛ دوی د جیولوژیکي پوړونو ژور
بنسټونه دي.

د ځمکې په نوم یو کتاب د نړۍ په ډیرو پوهنتونونو کې د جیولوژي په اړه د
اساسي حواله درسي کتاب په توګه ګڼل کیږي. د دې کتاب یو لیکوال ډاکټر
فرانک پرېس دی چې ۱۲ کاله په امریکا کې د علومو د اکاډمۍ مشر او د امریکا
د پخواني ولسمشر جیمي کارټر د ساینس سلاکار و. په دې کتاب کې هغه غره
په یوه څنډه کې او غره پخپله د ټولې یوې کوچنۍ برخې په توګه انځوروي چې
ریښه یې په ځمکه کې ژوره ده. د ډاکټر پرېس په وینا، غرونه د ځمکې د قشر
په ثبات کې مهم رول لوبوي.

قرآن صراحتاً ذکر کوي د غرونو دنده چې څنگه ځمکه له خورولو څخه ساتي:

وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ
أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ
» او مونږ په ځمکه
کې پاڅه غرونه پيدا
کړي دي چې په دوی
باندې (دغه ځمکه)
ونه خوځيږي.»

[۳۱:۲۱ قرآن]

دغه قرآني عبارتونه په بشپړه توګه د نننۍ جيولوجي دېټا سره همغږی دی.

غرونه په کلکه توګه نصب شوي دي:

د ځمکې سطح خورا مضبوط قشرونو کې وېشل شوی دی، چې ۱۰۰ کیلو متره
ډبل والی لري.

دغې قشرونه روانيږي په نیمايي وېلي شوي ځي لور ته چې د استنوسفير په نوم
یاديږي. Aesthenosphere

د غرونو جوړښت د پلټې په سرحد کې واقع کیږي. د ځمکې کرسټ (قشر) د
سمندرونو لاندې ۵ کیلومتره ضخامت دی، د عمودي براعظمونو سطحو لاندې
شاوخوا ۳۵ کیلومتره ضخامت او د لوی غرونو سلسلې لاندې نږدې ۸۰
کیلومتره ضخامت دی. دا هغه قوي بنسټونه دي چې غرونه پرې ولاړ دي. قرآن
په لاندې آیت کې د غره قوي بنسټونو ته اشاره کوي:

» او غرونه الله ﷻ کلک کړي دي.«

همدا شان پیغام په قرآن کې ۳۱:۱۰ او ۱۶:۱۵ سورتونو او آیاتونو کې راغلي ^۱
همدا شان پیغام په قرآن کې شامل دی په دغه سوره او آیت کې ۸۸:۱۹ دي.

نو همدې له امله هغه معلومات د غرونو طبيعت په هکله په قرآن عظيم الشان کې شامل دي مکملأ همغږی دی د جيولوجي مخکيني کشفیاتو سره.

۱۴. اقيانوس پوهنه:

د خوږې اوبه او مالګیناکه اوبه ترمخ کې پرده

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيْنَ ۝ «دوه سیندونه(تروه او خوږه) روانيږي چې یو له بل سره میلاو شي.»

د دواړو مینځ کې یوه پرده ده چې په یو بل باندې نه ورګډيږي.» بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيْنَ ۝

په عربي متن کې د بَزْرُخ کلمه د خنډ يا وېش په معنی ده. په هر صورت، دا خنډ فزيکي وېش نه دی. د عربي کلمه مرجا معنی لري چې دواړه سره يو ځای کيږي او يو بل سره گډيږي. د قرآن لومړني مفسران ونه توانېدل چې د اوبو د دوو بدنونو لپاره دوه متضادي معناوې بيان کړي، يعنې يو بل سره يو ځای او گډيږي او په عين حال کې د دوی تر منځ يو خنډ هم وي. عصري ساينس موندلی چې په کوم ځای کې چې دوه مختلف بحيرې سره يوځای کيږي، د دوی ترمنځ يو خنډ شتون لري. دا خنډ دوه بحيرې جلا کوي ترڅو هر بحر خپل تودوخې، مالګينوالی او کثافت ولري. سمندر پوهان اوس د دې آيت د تشرېح کولو لپاره په ښه حالت کې دي. د دوو بحيرې تر منځ د اوبو يو پټ خنډ دی چې له دې لارې د يو بحيره اوبه بل ته تېريږي.

مګر کله چې د يو سمندر اوبه بل سمندر ته ننوځي، دا خپل ځانګړی ځانګړتيا له لاسه ورکوي او د نورو اوبو سره يو شان کيږي. دا خنډ د دوو اوبو لپاره د انتقالی يو شان کولو ساحې په توګه کار کوي.

دغه پدیده هم په لاندیني قرآن آيت کې ذکر شوی دی.

وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ
حَاجِزًا^ط

«او د دوو

سمندرونو په

منځ کې یوه

پرده یې پیدا کړې ده.»

[۲۷: ۶۱ قرآن]

دا پدیده په ډیر ځایونو کې پېښیږي ، په شمول په ګبرالټر کې د مدیترانې او اتلانتیک بحر ترمنځ ویشونکې. یو سپین بار په کیپ پوائنټ ، کیپ پونسولا ، سویلي افریقا کې هم لیدل کیدی شي

چیري چي اتلانتیک بحر د هند بحر سره
میلاویري.

مگر کله چي قرآن د تازه او مالگو اوبو تر مینځ
د ویشونکي په اړه خبرې کوي، دا د خنډ سره د
"ممنوع وېش" شتون ته اشاره کوي.

«دی هماغه

ذات دی چي

دوه

دریابونه

خوشي کړي

دي (له سو

بل سره

جوخت دي)

دا خوړ دی،

ډېر

خوړ(تنده

وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ

هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ

وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ

وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا

وَحِجْرًا مَّحْجُورًا

ماتوونکي) او دا ټا تريو دی، بڼه تريو او د

دواړو په مینځ کې يې يوه پرده او بند پيدا کړی

دی چي منع کړی شوی دی.»

[۲۵:۵۳ قرآن]

عصري وموندله چي هغه څه چي تازه اوبه له مالگي اوبو څخه په سیندونو کې
توپیر کوي د "پیکنوکلین زون" دی چي د کثافت نښه شوي وقفې سره دوه
څانگي جلا کوي. دا تقسیم (د جلا کولو ځای) مالکینوالی لري چي له تازه اوبو
او مالگین اوبو څخه توپیر لري.

دا پېښه د مصر په ګډون په ډيری ځايونو کې پېښيرې چيرې چې د نيل سيند د
مدیترانې بحر ته بهيرې.

دغه ساينسي پديدې چې په قرآن کې ذکر شوي دي د امريکا د کولوراډو په
پوهنتون کې د جيولوجيکي علومو پروفیسور ډاکټر ويليم های هم تاييد کړي دي.

۱۵. تياره په ژور اقيانوس کې:

پروفیسور درکا راو د سمندري جيولوجي په برخه کې د
نړۍ مشهور کارپوه دی او په جده کې د کنگ عبدالعزيز
پوهنتون پروفیسور و. له هغه څخه وغوښتل شول چې د
لاندې آيت په اړه تبصره وکړي:

أَوْكَظَلُمْتُ فِي بَحْرٍ
لَجَجِي يَغْشَاهُ

«يا (د دوی اعمال) د هغو تيارو
په شان دي چې په ژور سمندر کې
دي، چې دغه (سمندر) يوه
څپه (موج) پټ کړی وي د هغه له
پاسه بله څپه پټه وي (بيا) د هغه له
پاسه ورپخه وي، تيارې دي چې د
دوی ځينې د ځينو نورو له پاسه دي
کله چې دی خپل لاس راوباسي (نو)
نژدې نه دي چې دغه وويني او هر
هغه څوک چې الله ده ته رڼا ورنه
کړي نو د هغه لپاره هېڅ رڼا نشته»

مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ
مِّنْ فَوْقِهِ سَحَابٌ

ظُلُمَاتٍ بَعْضُهَا فَوْقَ
بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ
يَكْذِبْ رَلَّهَا وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ
اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ
نُورٍ

[۴۰:۲۴ قرآن]

پروفيسور راو وويل: چې ساينس پوهان اوس يوازې د عصري وسايلو په مرسته دا تاييد کړي چې د سمندر په ژورو کې تياره شتون لري. انسانان نشي کولی د ۲۰ څخه تر ۳۰ مترو پورې د اوبو لاندې بې مجهزه ډوب لار شي، او د ۲۰۰ مترو څخه په ژورو سمندري سيمو کې ژوندی پاتې کېدلی نشي. دا آيت ټولو بحرونو ته اشاره نه کوي ځکه چې هر بحر په يو بل باندې د ترگمې څانگه راټولې شوې نه دي. دا په ځانگړې توگه ژور بحيره يا ژور سمندر ته اشاره کوي، لکه څنگه چې قرآن وايي، "په پراخه ژور سمندر کې تياره". په ژور سمندر کې دا تياره د دوه لاملونو پايله ده:

۱. د رڼا وړانگه د اوو رنگونو څخه جوړه ده چې په زرغونه (Rainbow) کې ليدل کيږي. دا اووه رنگونه وايټ، انډيگو، نيلي، شنه، ژير، نارنجي او سور (VIBGYOR) دي. د رڼا وړانگې د انکسار څخه تيرېږي کله چې دا اوبو سره ټکر کوي. د ۱۰ څخه تر ۱۵ مترو پورتنۍ اوبه سور رنگ جذبوي. نو که په اوبو کې ټوپکونکي ۲۵ متره تر اوبو لاندې وي او ټپي شي، د وينې سور رنگ به نه شي ليدلی، ځکه سور رنگ دې ژوروالي ته نه رسېږي. همدا ډول نارنجي وړانگې له ۳۰ څخه تر ۵۰ مترو پورې جذبېږي، زېر له ۵۰ څخه تر ۱۰۰ مترو پورې، شنه له ۱۰۰ څخه تر ۲۰۰ مترو پورې او په پای کې

نيلي له ۲۰۰ مترو څخه پورته او بنفشي او انديگو له ۲۰۰ مترو څخه پورته جذب کيږي. د رنگونو د پرله پسې ورکېدو له امله، يو له بل وروسته، سمندر په تدريجي ډول تياره کيږي، يعنې تياره د رڼا په طبقو کې واقع کيږي. د ۱۰۰۰ مترو ژوروالی لاندې بشپړ تياره ده.

۲. د لمر وړانگې د ورېځو لخوا جذبېږي چې په پايله کې د رڼا وړانگې خپروي چې په دې توگه د ورېځو لاندې د تياره طبقې لامل کيږي. دا د تياره لومړۍ طبقه ده. کله چې د رڼا وړانگې د سمندر سطحې ته ورسېږي، دوی د څپې سطحه منعکس کيږي چې دا روښانه بڼه ورکوي. له همدې امله، دا هغه څپې دي چې رڼا منعکس کوي او د تياره لامل کيږي. بې انعکاس رڼا د سمندر ژورو ته ننوځي. په دې توگه، سمندر دوه برخې لري. سطحه د رڼا او تودوخې او ژوروالی لخوا مشخص شوی.

تياره سطحه نور د سمندر له ژورې برخې څخه د څپو په واسطه جلا کيږي.

داخلي څپې د بحرونو او بحرونو ژورې اوبه پوښي ځکه چې ژورې اوبه د پورته اوبو په پرتله لوړ کثافت لري.

تياره د داخلي څپو لاندې پيل کيږي. حتی د سمندر په ژورو کې کبان نشي ليدلی؛ د دوی د رڼا يوازينی سرچينه د دوی له بدن څخه ده.

قرآن دا په سمه توگه بيانوي:

"په يوه پراخه ژوره بحر کې تياره د څپو له څپو ډکه ده."

په بل عبارت، د دې څپو څخه پورته د څپو نور ډولونه شتون لري، د بيلگې په توگه هغه چې د سمندر په سطحه موندل کيږي. د قرانکریم آيت ادامه ورکوي، "د تورو ورېځو سر دی؛ د تيارو ژورې، يو له بل څخه پورته".

دا ورېځونه لکه څنگه چې تشرېح شوي يو د بل په وړاندې خنډونه دي چې نور په مختلفو کچو کې د رنگونو جذبولو له لارې تياره رامینځته کوي.

پروفیسور درگا راو په پای کې وویل: "۱۴۰۰ کاله وړاندې یو عادي انسان نشي کولی دا پدیده په دومره تفصیل سره تشریح کړي. نو دا معلومات په خامخا د مافوق طبیعي سرچینې څخه راغلي وي.»

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَ
صِهْرًا ۖ وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ۝

«دی هماغه ذات دی چې له نه یې انسان پیدا کړی دی، بیا یې هغه د نسب او سخرګنۍ (والا) وګرځاوه او ستا رب ښه قادر دی.»

[۲۵:۵۴ قرآن]

ایا دا ممکنه وه چې ۱۴ پېړۍ دمخه د کوم انسان لپاره اټکل وکړي چې هر ژوندی موجود د اوبو څخه جوړ شوی؟ د دې تر څنګ به د عربو په دښتو کې چې تل د اوبو کمبود وي، داسې اټکل به د انسان د تصور وړ وي؟

۱۶. باتني (نبات پوهنه)

نباتات نارینه او ښځینه جنس لري:

پخوا، انسانان نه پوهېدل چې نباتات هم د نارینه او ښځینه جنسیت توپیر لري. نبات پوه وايي چې هر نبات یو نارینه او ښځینه جنس لري. حتی هغه نباتات چې یو جنسي دي د نارینه او ښځینه دواړو جلا عناصر لري.

وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً ۖ
 «او له آسمان څخه اوبه يې نازل کړې دي، نو هغه څخه يې جوړه نبات ايستلې يې دي.»

[۲۰:۵۳ قرآن]

فَاخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا

مِّنْ ثِّبَاتٍ شَتَّىٰ ۝
 مېوې نارينه او ښځينه لري:

«او له هر قسمه

مېوو څخه يې په دغه

کې دوه دوه جوړې

پکې پيدا کړې دي.»

وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ

فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ

[۱۳:۳ قرآن]

ميوه د غوره نباتاتو د تکثير وروستې محصول دی. د ميوو د مخکينۍ مرحله هغه گل دی چې نارينه او ښځينه ارګانونه (stamens) او (ovules) لري. کله چې گرده گل ته ليردول کيږي، دوی ميوه ورکوي، چې په پايله کې يې پخيري او تخم يې ازادوي. له همدې امله ټولې ميوې د نارينه او ښځينه غړو شتون په گوته کوي. يو حقيقت چې په قرآن کې ذکر شوی دی.

په ځينو ډولونو کې، ميوه کولی شي د غير القاح شوي گلونو (پارټينوکارپيک ميوه) څخه راشي. کيلي، د اناناس ځيني ډولونه، انځر، نارنج، تاک او داسې نور. دوی هم ځانګړي جنسي ځانګړتياوې لري.

هر څه جوړه پيدا کړل شوي دي:

وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ
 «او مونږ له هر څه څخه جوړې پيدا کړې دي.»

[۵۱-۴۹ قرآن]

دا آيت په هر څه ټينگار کوي. د انسانانو، حيواناتو، نباتاتو او ميوو سربېره، دا ممکن برېښنا ته هم اشاره وکړي چې په کي اتومونه په منفي - او مثبت ډول - چارج شوي الکترونونه او پروتونونه لري. او ډير نور شيان!

سُبْحَنَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ
 «پاک دی هغه
 ذات چې دغه
 ټولي جوړی یې
 پیدا کړي دي له
 هغه څیزونو
 څخه چې ځمکه
 یې زرغونوي
 او د دوی له
 نفسونو څخه او له هغو څخه څیزونو هغوی یې نه
 پېژني.»

[۳۶:۳۶ قرآن]

قرآن دلته وايي چې هر څه جوړه پیدا کړل شوي دي هغه شيان چې انسان تر اوسه ترې خبر نه دی او کېدېشي چې پسته کشف شي.

۱۷. زیولوژي (ځناور پوهنه):

ځناور او الوتونکي په ټولنې کې ژوند کوي:

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ

وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ

«او نشته یو
ځناور په ځمکه
کې او نه هېڅ
مارغه چې پخپلو
دواړو وزرونو
لري.»

إِلَّا أُمَّةٌ أَمَّتْكُمْ

الوخي خو د تاسو په شان ټولنې

[۶:۳۸ قرآن]

څېړنه بنودلې ده چې ځناور او الوتونکي په ټولنې کې اوسېږي بېلگه په توګه: یو ځای کار، ژوند او هر څه اداره کول دي.

۱۸. د الوتونکو

پرواز:

أَلَمْ يَرْوُوا إِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ
فِي جَوِّ السَّمَاءِ

مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

[Al-Qur'an 16:79] (قرآن ۱۶:۷۹)

يو بل آيت هم د مرغانو په هکله فرمايي:

«او آيا دوى د خپل (سر) د پاسه مرغانو
ته نه دي کتلي، په داسې حال کې چې خپل
وزرونه پرانستونکي وي او ټولوي يې،
دوى (له پرېوتلو نه) نه راتينگوي مگر
رحمن ذات، بېشکه چې هغه هر څه باندې
ليدونکى دى.»

[۶۷:۱۹ قرآن]

أَلَمْ يَرْوُوا إِلَى الطَّيْرِ

فَوْقَهُمْ طَبَقَتْ وَيَقْبِضَنَّ

مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَنُ

إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ

د عربي کلمه اُم سَگا لغوي معنی ده، چې د یو چا لاس کېښودل، نیول، د یو چا شا نیول، دا د دې مفکورې څرگندونه کوي چې الله مرغی په خپل واک کې لري. دا آیتونه په الهي قانون باندې د مرغیو د چلند خورا نږدې انحصار ټینګار کوي. عصري ساینسي معلوماتو د مرغیو د ځینې ډولونو لخوا د دوی د حرکتونو پروګرام کولو په اړه د بشپړتیا درجه ښودلې ده. دا یوازې د مرغیو په جنیټیک کوډ کې د مهاجرت برنامې شتون دی چې کولی شي اوږد او پېچلي سفر تشرېح کړي چې خورا ځوان مرغی پرته له کومې مخکینۍ تجربې او لارښود پرته د سرته رسولو وړ دي. دوی کولی شي په ټاکلې نېټه د وتلو ځای ته بیرته راستانه شي.

پروفیسور هیمبرګر په خپل کتاب **'Power and Fragility'** کې د **"Mutton-bird"** مثال ورکوي چې په ارام سمندر کې ژوند کوي او د ۲۴۰۰۰ کیلومترو څخه ډیر سفر د "۸" شکل په شکل کې کوي. دا سفر د ۶ میاشتو په موده کې ترسره کوي او د یوې اونۍ په اعظمي ځنډ سره بیرته خپل د وتلو ځای ته راځي. د داسې سفر لپاره خورا پېچلې لارښوونې باید د مرغیو په عصبي حجرو کې شتون ولري. دوی یقیناً برنامه شوي دي. نو ایا موږ باید لږترلږه د دې "پروګرامر" هویت ته انعکاس ونه کړو؟

۱۹. غومبسه او د هغه مهارتونه:

وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ
 أَنْ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا
 وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ ۚ

ثُمَّ كُلِي مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ

فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا ۖ

«او ستا رب د شاتو مچيو په زړه کې
 واچوله چې په غرونو کې کورونه جوړ
 کړه او په ونو کې او په هغو کې چې
 خلک يې لوړ جوړوي.»

«بيا ته خوره له هر قسمه مېوو څخه،
 نو ته څه د خپل رب په لارو چې آساني
 دي، د دې له خېټو څخه مشروب
 راوخي چې رنگونه يې بېلا بېل دي، په
 د کې د خلکو لپاره شفاء ده، بېشکه په
 دې کې لويه نېنه ده د هغه قوم لپاره
 چې بڼه فکر کوي.»

[۶۹-۶۸: ۱۶ قرآن]

Von-Frisch د مچپو د چلند او ارتباط په اړه د هغه د څېړنې لپاره په ۱۹۷۳ کې د نوبل جایزه ترلاسه کړه. مچۍ د کوم نوي باغ یا گل له موندلو وروسته بېرته ځي او خپلو ملګرو ته د رسېدو دقیق لار او نقشه ورته وایي چې د مچۍ نڅا بلل کيږي. د دې حشراتو د حرکتونو معنی چې موخه یې د کارکوونکو مچپو ترمنځ د معلوماتو لېږدول دي په ساینسي توګه د عکاسي او نورو میتودونو په کارولو سره کشف شوي. قرآن په پورتنیو آیتونو کې یادونه کړې چې څنګه مچۍ په خپل مهارت سره د خپل رب پراخي لارې لټوي.

په پورتنیو آیتونو کې د مچۍ لپاره کارول شوی جنس د بنځینه جنس (**فَاسَلُکِی** او کلی) دی، دا په ډاګه کوي چې هغه مچۍ چې د خواړو راټولولو لپاره خپل کور پرېږدي بنځینه مچۍ ده. په بل عبارت، سرتېری یا کارګر مچۍ بنځینه مچۍ ده.

په حقیقت کې، د شکسپیر په ډرامه، "**Henry the Fourth**" کې، ځینې کرکټرونه د مچپو په اړه خبرې کوي او یادونه کوي چې مچۍ سرتېري دي او دوی یو پاچا لري. دا هغه څه دي چې د شکسپیر په وخت کې خلکو فکر کاوه. دوی فکر کاوه چې کارګر مچۍ نارینه مچۍ دي او دوی کور ته ځي او د پاچا مچۍ ته ځواب ورکونکي دي. په هر صورت، دا ریښتیا نه ده. کارګر مچۍ بنځینه دي او دوی د پاچا مچۍ ته نه بلکه د ملګي مچۍ ته راپور ورکوي. مګر دا په تېرو ۳۰۰ کلونو کې د دې موندلو لپاره عصري تحقیقاتو ته اړتیا لري.

۲۰. د جولایک جال او د هغه زر وړاندېونکی کور

«د هغو کسانو حال چې الله پرته یې ملګري نیولي دي د جولایک په شان دي. چې یو کور جوړ کړي او بېشکه په کورونو کې له ټولو څخه کمزوری کور د جولایک دی، که چېرې دوی پوهېدلی (نو د الله پرته بل چاته عبادت نه کاوه).»

[۲۹:۴۱ قرآن]

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا
مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ
كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ
الَّتِي اتَّخَذَتْ بُيُوتًا
وَأَنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ
لِبَيْتِ الْعَنْكَبُوتِ
لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ۝

قرآن د جولاگک د جال د فزیکي تشریح کولو تر څنگ چې ډېر نازک، نازک او ضعیف دی، قرآن د جولاگک په کور کې د اړیکو په کمزوریتوب هم ټینګار کوي، چېرته چې بنځینه جولاگی څو ځلې خپل ملګری نر جولاگی وژني.

دا مثال د هغو خلکو د اړیکو کمزورتیا ته هم اشاره کوي چې له الله پرته د دنیا او آخرت لپاره پناه غواړي.

۲۱. د مېریانو ژوند او د هغوی یو له بل سره اړیکې:

«او د سلیمان لپاره د هغه لښکری راټول کړی شوې. چې له پېریانو، مرغانو او انسانان څخه وو. بیا به د دوی (ترتیب سره) ډلې جوړولې شوې.»

وَحْشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودَهُ
مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ وَالطَّيْرِ
فَهُمْ يُوزَعُونَ ۝

«تر هغه پورې چې کله دوی د مېریانو په دره راغلل، مېری مېریانو ته وویل ننوځې خپل استوګنې ته، چې تاسو سلیمان او د هغه لښکری مات او چیت پیت مو نه کړي، په داسې حال کې چې دوی نه پوهېږي.»

حَتَّىٰ إِذَا اتَوْا عَلَىٰ وَادِ النَّمْلِ
قَالَتْ نَمْلَةٌ يَا أَيُّهَا
النَّمْلُ ادْخُلُوا مَسْكِنَكُمْ
لَا يَحْطُبَنَّكُمْ سُلَيْمَانُ
وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۝

[۱۸-۱۷: ۲۷ قرآن]

په تیرو وختونو کې به شاید ځینو خلکو په قرآن ملنډې وهلې او دا به یې د افسانو د کیسو کتاب ګڼل چې مېریان له یو بل سره خبرې کوي او په زړه پورې پیغامونه رسوي. که څه هم په دې وروستیو وختونو کې،

څېړنو موږ ته د ميريانو د ژوندانه کرنلاره په اړه يو شمېر حقايق راښکاره کړي، چې مخکې انسانانو ته نه و پېژندل شوي. څېړنو ښودلې چې هغه حيوانات يا حشرات چې د ژوند طرز يې د انسانانو د ژوند طرز سره نږدې ورته والی لري ميريان دي. دا د ميريانو په اړه د لاندې موندنو څخه ليدل کيدی شي:

- ا. ميريان خپل مري د انسانانو په شان ښخوي.
- ب. دوی د کار د وېش يو پرمختللی سيستم لري، په کوم کې چې دوی مديران، څارونکي، مديران، کارگران او نور لري.
- ج. يوځل په يو وخت کې دوی د "چیت" (خبرې کول) لپاره په خپل منځ کې سره گوري. هغوی پرمختللی د اړيکو سيستم لري.
- د. دوی منظم "بازارونه" لري چېرې چې دوی توکي تبادله کوي.
- ه. دوی په ژمي کې د اوږدې مودې لپاره غله ساتي او که چېرې دانې په جواني پيل شي نو ريښې يې پرې کوي، لکه دوی چې پوهيږي که چېرې دوی وده ته پرېږدي، دا به خراب شي. که د دوی لخوا ذخيره شوي غله د باران له امله لوند شي، دوی د لمر وړانگو ته د وچولو لپاره لېږدوي، او کله چې وچ شي، دوی بېرته دننه کوي لکه څنگه چې دوی پوهيږي چې رطوبت به د ريښو سيستمونو پراختيا لامل شي چې دا د غلو د خرابېدو لامل کيږي.

عسل د انسانانو لپاره شفاء:

مچۍ د مختلفو گلونو او میوو جوس جذبوي او په خپل بدن کې شات جوړوي، کوم چې دا د موم (Wax) په حجرو کې ذخیره کوي. یوازې څو پېړۍ مخکې انسانان په دې پوه شول چې شات د مچۍ له خیتې څخه راځي. خو دا حقیقت ۱۴۰۰ کاله وړاندې په قرآن کریم کې په لاندې آیت کې ذکر شوی دی:

«باسي له خپل نسونو څخه شربت په بېلا بېلو رنگونو کې په دې کې شفاء ده انسانانو لپاره.»

يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ
مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ

[۶۹: ۱۶ قرآن]

موږ یوازې اوس پوهېږو چې شات شفایز ځانګړتیاوې لري او یو نرم ضد عفوني هم دی. روسانو به په دوهمه نړیواله جګړه کې د خپلو زخمونو د لګولو لپاره شات کارول. زخم به رطوبت وساتي او ډیر لږ داغ نسج (tissue) به پریري. د شاتو د کثافت له امله، په زخم کې هېڅ فنگس (فنجي) یا باکتریا وده نشي کولی.

په ۲۲ کې خورا زیات پرمختګونه لېدل شوي په انګلستان کې د نرسنګ په کورونو کې د لاعلاج سینې او الزایمر ناروغۍ (دماغي ناروغۍ) ناروغان چې د سیسټر کیډول لخوا یې درملنه شوې، د پروپولیس سره، هغه ماده چې د مچپو تولیدوي ترڅو د بکټیریا په وړاندې د پوستکي بند کړي. هغه څوک چې د یو ځانګړي نبات په الرجی اخته وي د

هغه نبات څخه شات ورکړل شي ترڅو هغه کس د الرجي په وړاندې مقاومت پيدا کړي. شات په فرکتوز او ویتامين K کې هم بډای دی. په قرآن کې د شاتو، د هغې د ماخذونو او ځانګړتیاوو په اړه معلومات شتون لري، د هغې له نزول څخه پېړۍ وروسته کشف شو.

۲۳. فزیولوژي (د انسان حرکاتو او جسم پوهنه)

د وینې غونډېدنه او شودې:

قرآن کریم ۶۰۰ کاله مخکې د مسلمان ساینس پوه ابن نفیس د وینې جریان بیان کړی او ۱۰۰۰ کاله مخکې ویلیم هاروي غربي نړۍ ته دا پوهه راوړه. شاوخوا دیارلس پېړۍ مخکې دا معلومه شوه چې په کولمو کې څه پیښېږي ترڅو ډاډ تر لاسه شي چې اعضاء د هاضمې د جذب پروسې لخوا تغذیه کېږي، په قرآن کې یو آیت د شیدو د اجزاو سرچینه د دې مفکورو سره په مطابقت کې بیان کړې.

د پورتنیو مفاهیمو په اړه د قرآن کریم د آیت د پوهېدو لپاره، دا اړینه ده چې پوه شي چې کیمیاوي تعاملات په کولمو کې واقع کېږي او له هغه ځای څخه د خوړو څخه استخراج شوي مواد د پیچلي سیستم له لارې د وینې جریان ته ځي. ځینې وختونه د ځیګر له لارې، د دوی کیمیاوي طبیعت پورې اړه لري. وینه دوی د بدن ټولو ارګانونو ته لېږدوي، چې د هغې په منځ کې د شیدو تولیدونکي تی لرونکي غدې دي.

په ساده اصطلاحاتو کې، د کولمو له منځپانګې څخه ځینې

مادي پخپله د کولمو دېوال رگونو ته ننوځي او دا مواد د ويني جريان په واسطه مختلفو ارگانونو ته لېږدول کيږي.

دا فزيولوژيکي مفهوم بايد په بشپړه توگه تعريف شي که

موږ غواړو د قرآن په لاندې آيتونو پوه شو:

«او بېشکه په څارويو کې تاسو لپاره
عبرت دی، تاسو باندې ځکل کېږي
څه چې د هغوی په نسونو کې دي د
غشايو او د وينې په مينځ کې خالص
چې د څښونکو لپاره له حلق نه په
آساني تېرېدونکي دي.»

[۶۶:۱۶ قرآن]

«بېشکه تاسو لپاره په څارويو کې
عبرت دی، څه چې د هغوی په نسونو
کې دي په تاسو ځکل کېږي او په هغه
کې تاسو لپاره ډېره ګټوره ده او تاسو
د هغه خوړل هم کوې.»

[۲۳:۲۱ قرآن]

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً^۱

نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهِ

مِنْ بَيْنِ فَزَتْ وَدَمٍ

لَبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِلشَّرْبِ بَيْنَ

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً^۱

نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهَا

وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ

وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ

¹ Translation of this Qur'anic verse is from the book "The Bible, the

Qur'an and Science" by Dr. Maurice Bucaille.

۱۴۰۰ کاله وړاندې قرآني عبارت د شوي توليد په غواگانو کې يو شان دی څه چې د نن سبا فزيولوژي کشف کړي دي لږ مخکې وختونو کې.

۲۵. امبريولوژي (د انسان زېږېدنې پوهنه)

مسمانان ځوابونه غواړي

د مسلمانو علماوو يوې ډلې د يمن د نامتو عالم شيخ عبدالمجيد ازندي په لارښوونه د جنين او نورو علومو په اړه په قرآن کریم او بې اختلافه احاديثو کې معلومات راټول کړل او په انگليسي ژبه يې ترجمه کړل.

دوی بيا د قرآني نصيحت پيروي وکړه:

«نو هغوی پوښتنه وکړئ له هوبنيارانو نه،
که تاسو ناپوهه ياست.»

فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ
إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۝

[۲۱:۷ او ۱۶:۴۳ قرآن]

د جنينولوژي په اړه د قرآن کریم او غير متنازع حديث څخه ټول معلومات راټول شوي، وروسته له دې چې انگليسي ته وژباړل شي او د تورنتو پوهنتون د اناتومي پوهنځي رئيس پروفيسور (ډاکټر) کيت مور ته وړاندې کړل په کاناډا کې دا مهال هغه د جنينولوژي په برخه کې يو له لور رتبو چارواکو څخه دی.

له هغه څخه وغوښتل شول چې هغه ته د وړاندې شوي مطالب په اړه خپل نظر ورکړي. د دې په دقيقه توگه معاینه کولو وروسته، ډاکټر مور وويل چې ډېری

د جنينولوژي په اړه معلومات چې په قرآن کریم او غير متنازع حديث کې ذکر شوي د جنينولوژي په برخه کې د عصري کشفونو سره په بشپړ ډول مطابقت

لري او په هېڅ ډول د دوی سره په ټکر کې نه دي. هغه زیاته کړه چې یو څو آیتونه شتون لري چې د ساینسي دقت په اړه یې نشي ویلای. هغه ونه شو ویلای چې دا څرگندونې ریښتیا دي که دروغ، ځکه چې هغه پخپله په دې کې موجود معلوماتو څخه ناخبره و. د جنینولوژي په عصري لیکنو او مطالعاتو کې هم د دې معلوماتو یادونه نه ده شوې.

یو هغه سې آیت دا دی:

«وایه! خپل د رب په نوم هغه رب چې ته یې پیدا کړی یې. هغه رب ﷻ چې انسان یې پیدا کړی دی له غوټه شوې وېنې څخه.»

[۲-۱: ۹۶ قرآن]

اقْرَأْ
بِسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ۝
خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۝

الْعَلَقُ عربي کليمه د وینې د جمع شوې توتې په معنا هم ده، د هغه څه په معنا ده چې نغښتي وي، د لیچ **Leech** (یو قسم چینجی چې وینې چوشي) په شان ماده.

ډاکټر کیت مور نه پوهېده چې آیا په لومړیو مرحلو کې جنین د لیچ په څېر ښکاري. د دې د کتلو لپاره هغه د جنین لومړنۍ مرحله د خورا پیاوړي مایکروسکوپ لاندې مطالعه کړه او هغه څه یې چې کتلي ول هغه یې برابر کړ د لیچ له ډیاگرام. هغه د دواړو ترمنځ په زړه پورې مشابهت ته حیران شو!

په همدې ډول یې د جنینولوژي په اړه نور معلومات هم تر لاسه کړل، چې تر دې دمه ورته معلوم نه وو، له قرآن څخه.

ډاکټر کیت مور شاوخوا اتیا پوښتنو ته ځوابونه وویل چې په قرآن او حدیث کې د جنینولوژیکي معلوماتو سره معامله کوي. پروفیسور مور دې ته په اشارې سره چې په قرآن او حدیث کې موجود معلومات د جنینولوژي په برخه کې له وروستیو کشفونو سره په بشپړه توګه همغږي دي، وویل: «که له ما څخه دېرش کاله مخکې دا پوښتنې کړي وای، نو ما به یې ځواب نه شو ویلی د ساینسي معلوماتو د نشتوالي له امله.

په ۱۹۸۱ کال کې د سعودي عربستان په دمام ښار کې د اووم طبي کنفرانس په ترڅ کې ډاکټر مور وویل: «دا زما لپاره ډېره د خوښۍ خبره ده چې د انسان د پرمختګ په اړه په قرآن کې د بیاناتو په روښانه کولو کې مرسته کوم. ماته څرګنده ده چې دا خبرې حتماً د خدای یا الله له لوري محمد صلی الله علیه وسلم ته راغلي وي، ځکه چې دا ټول علم نه وو کشف شوی تر څو پېړیو وروسته. دا ماته ثابتوي چې محمد خامخا د خدای یا الله رسول وي.»

ډاکټر کیت مور له دې مخکې د "انسان جنین دورانونه" کتاب لیکلی و. د قرآن کریم څخه د نوي علم تر لاسه کولو وروسته، هغه په ۱۹۸۲ کې لیکلی

د ورته کتاب دریمه نسخه (د انسان جنین دورانونه)

دا کتاب د یو واحد لیکوال لخوا لیکل شوی د غوره طبي کتاب لپاره د جایزې گټونکی و. دا کتاب د نړۍ څو لویو ژبو ته ژباړل شوی او د طبي مطالعاتو په لومړي کال کې د جنینولوژي درسي کتاب په توګه کارول کیږي.

ډاکټر جو لی سمپسن، د نسایي او نسایي علومو د څانګې رییس، د امریکا د ها سټن د بایلر کالج آف میډیسن کې، اعلان کوي: " ... دا حدیثونه، د محمد (ص) ویناوې په ساینسي علم په اساس نه شي اخیستل کېدای. د ساینسي پوهې څخه چې د لیکوال په وخت کې شتون درلود (د 7 پېړۍ معنی). دا په دې معنا ده چې نه یوازې دا چې د جنیتیک او مذهب (د اسلام معنی) ترمنځ هیڅ ډول تکر شتون نه لري بلکه په حقیقت کې دین (اسلام) ممکن د ځینو دودیزو ساینسي تګلارو سره د وحی په اضافه کولو سره ساینس ته لارښوونه وکړي. . . په قران کې داسې بیانونه شتون لري چې پېړۍ پېړۍ وروسته د اعتبار وړ دي چې په قرآن کې د خدای څخه اخیستل شوي پوهه ملاتړ کوي.»

۲۶. مني د قبرغو او د شاته هډوکي منځ کې خارجيوي

«انسان ته پکار دی چې وګوري له څه څخه پیدا کړل شوی دی.»

پیدا کړل شوی دی (انسان) له وتلو اوبه څخه

چې وځي له شاته هډوکي او قبرغو په منځ کې.»

[۷-۵: ۸۶ قرآن]

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ۝

خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ ۝

يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ
وَالْتَّرَائِبِ ۝

په جنیني پړاوونو کې، د نارینه او ښځینه تناسلي ارګانونه، د بیلګې په توګه خصیان او تخمدان، د نخاعي ستون او یوولسم او دولسم قبرغو ترمنځ د پښتورګو سره نږدې خپل پراختیا پیل کوي. وروسته دوی ښکته کیږي؛ د ښځینه ګونادونه (تخمدان) په حیض کې ودریږي پداسې حال کې چې نارینه ګونادونه (خصیان) د زیږون دمخه خپل نزول ته دوام ورکوي ترڅو د انګینال کانال له لارې سکرټوم ته ورسېږي. حتی په ځوانۍ کې د تناسلي ارګانونو له نزول وروسته، دا اعضاء خپل اعصاب او د وینې رسولو د معدې د شریان څخه ترلاسه کوي، کوم چې د ملا د هډوکي (د نخاعي ستون) او قبرغو ترمنځ ساحه کې ده. د لیمفاتیک د اوبو ایستلو او د وینس بېرته راستنېدل هم په همدغې ساحې ته ځي.

۲۷. نطفه د مایع مقدار:

قرآن کریم لږ تر لږه یوولس ځله یادونه کړې چې انسان له نطفه څخه پیدا شوی دی، چې معنی یې د مایع یوه دقیقه مقدار یا د مایعاتو یو څاڅکی دی چې د پیالې له خالي کولو وروسته پاتې کیږي. دا د قرآن په څو آیتونو کې ذکر شوی دی په شمول ۲۲:۵ او ۱۳:۲۳.

ساینس په دې وروستیو وختونو کې ثابته کړې چې د تخم د القاح لپاره په اوسط ډول له دریو ملیونو سپرمونو څخه یوازې یو ته اړتیا ده. دا پدې مانا ده چې یوازې یو پر درې ۱/۳ ملیون برخه یا ۰,۰۰۰۰۳٪ د سپرم مقدار چې خارج کیږي د القاح دی

۲۸. سلاله - د مایعاتو مقدار

﴿بِیَا هَیْهَ (الله ﷻ) د هغه نسل د
ضعیفو حقیرو اوبو له خلاصۍ څخه
پیدا کړ.﴾

مَنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ ۚ

[۳۲:۸ قرآن]

سَلَالَه عربي کليمه ده چې معنی يې د بشپړتيا يا غوره برخه ده. مور اوس پوهېږو چې د انسان لخوا توليد شوي څو مليون څخه يوازې يو واحد سپرماتوزون چې تخمدان ته ننوځي د القاح لپاره اړين دی. د څو مليونو څخه يو نطفه په قرآن کریم کې د سلاله په نوم ياد شوی. اوس موږ ته دا هم معلومه شوه چې د ښځو له خوا د توليد شويو لسگونو زرو څخه يوازې يو تخمدان القاح کيږي. په قرآن کریم کې له لسگونو زرو څخه يو تخم هم ورته ويل شوی دی. دا کلمه د مايع څخه د نرم استخراج معنی هم لري. مايع دواړه نارينه او ښځينه جراثيمي مايعاتو ته اشاره کوي چې گيميتونه لري. تخم او سپرم دواړه په نرمۍ سره د القاح په پروسه کې د دوی چاپيريال څخه ايستل کيږي.

۲۹. نطفه چسپناکه مايع:

«بېشکه چې مونږ پيدا کړ انسان له چسپه شوې
نطفې (مني) څخه.»

[۲: ۷۶ قرآن]

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ
مِنْ نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ

د نطفَتین امشاجین عربي کلیمه ده چې د مخلوط مایعاتو معنی لري. د قران کریم د ځینو مفسرینو په وینا، مخلوط شوي مایعات د نارینه یا ښځینه استازو یا مایعاتو ته اشاره کوي. د نر او ښځینه ګیمیت له مخلوطولو وروسته، زیګوټ لا هم نطفه پاتې کیږي. ګډ شوي مایع کولی شي سپرماتیک مایع ته هم اشاره وکړي چې د مختلفو غدواتو څخه رامینځته کیږي.

له همدې امله، نطفَتین امشاج، یعنې د یو دقیقو مخلوط شوي مایعاتو مقدار د نارینه او ښځینه ګیمیتونو (جرمینل مایعاتو یا حجرو) او د شاوخوا مایعاتو برخې ته اشاره کوي.

۳۰. د جنس څرګندېدنه:

د جنین جنس د سپرم د طبیعت له مخې ټاکل کیږي نه د تخمدان. د ماشوم جنسیت، که ښځینه یا نارینه، په دې پورې اړه لري چې آیا د کروموزوم 23 دریم جوړه په ترتیب سره XX یا XY ده.

په ابتدايي توګه، د جنسیت تعیین د القاح په وخت کې واقع کیږي او په سپرم کې د جنسي کروموزوم ډول پورې اړه لري چې تخمدان القاح کوي. که دا د "X" وړ سپرم وي چې تخمدان القاح کوي، جنین یوه ښځینه ده او که دا د "Y" وړ سپرم وي نو جنین نارینه دی.

«او پیدا یې کړ انسان جوړه سړی

او ښځه له مني څخه چې کله ځای

ورکوي.»

وَأَنَّهُ خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ

مِنْ نُّطْفَةٍ إِذَا تَمْنَىٰ

[۴۶-۴۵: ۵۳ قرآن]

نطفه عربي کلیمه ده چې د مایعاتو دقیق مقدار معنی لري او تومنا د انزال په معنی ده.

له همدې امله نطفه په ځانگړې توگه سپرم ته اشاره کوي ځکه چې دا انزال کيږي.

قرآن فرمايي:

«آيا دغه (انسان) د هغې يو ځاڅکي مني نه وو چې تويول شي.

الْمُرِيكَ نُطْفَةٍ مِّنْ
مَّيِّ يَمْنَى ۚ

بيا دى د وينې يو ټوټه وه، نو دغه (الله) پيدا

يې کړ او بيا برابر کړ.

بيا له دغه (مني) څخه جوړې جوړې کړې
(يعنې) سړى او ښځه.»

ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً
فَخَلَقَ فَسَوَّى ۚ

فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ
الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ۚ

[۳۹-۷۵: قرآن]

دلته يو ځل بيا يادونه وشوه چې د سپرم لږ مقدار (ځاڅکي) چې د نُطْفَاطٍ مِّنْ مَّيِّنٍ په کليمه کې اشاره کيږي چې د سړي څخه راځي د جنين د جنس ذمه وار دى.

د هند په نيمه وچه کې ميندو، معمولا د نارينه لمسيانو درلودل ترجيح کوي او ډېر وختونه خپل لوني ملامتوي که چيرې ماشوم هلک نه وي. کاش دوى پوهېدلې چې ټاکونکى عامل د نارينه سپرم طبيعت دى نه د ښځينه تخمدان! که دوى څوک ملامت کړي، دوى بايد خپل زامن ملامت کړي، نه خپل لونیو، ځکه چې قرآن او ساينس دواړه دا مني چې دا نارينه سيال دى چې د ماشوم د جنسيت مسوليت لري!

۳۱. فوتس په درې تورو پردو باندې ساتل

شوی دی:

«هغه تاسو د خپلو میندو په خېټو کې پیدا
کړئ یو قسم پیدا کول وروسته د له بل
قسم پیدا کولو نه، په دریو ترکمې پردې
کې.»

يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ
خَلْقًا مِّنْ بَعْدِ خَلْقٍ
فِي ظُلُمٍ ثَلَاثٍ ۖ

[۶: ۳۹ قرآن]

د پروفیسور کیت مور په وینا، په قرآن کې د تیارو دا درې پردې دې ته اشاره
کوي:

(i) د مور د معدې مخکینی دېوال

(ii) د رحم دېوال

(iii) امینو کوریونک حجرې غشاء.

د رحم پیرا وونه:

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ
سُلَالَةٍ مِّنْ طِينٍ ۝

«او بېشکه مونږ انسان د خټې له خلاصې نه
پیدا کړی دی.

ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً
فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ ۝

بیا مو هغه پیدا کړ له نطفې څخه په مضبوطه
ځای کې.

ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً

بیا مونږ دغه نطفه د وینې توتې وگرځوله بیا
دغه وینې توتې د غوښې وړه بوتې ته مو

فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً

وگرځوله ورپسې مونږ دغه بوتې هډوکي دگرځوله بیا مو
هډوکو ته غوښه واغوستله، بیا مونږ هغه په بل خلقت کې
پیدا کړ، نو الله برکت والا دی او تر ټولو بهترین پیدا
کوونکی دی.»

فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظْمًا
فَكَسَوْنَا الْعِظْمَ لَحْمًا ۝

[۱۴-۱۲: ۲۳ قرآن]

ثُمَّ أَنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ ۝

فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ۝

په دې آيت کې الله تعالى فرمايي چې انسان د مايعاتو له يوې کوچنۍ ذرې څخه پيدا شوی دی چې د آرام په ځای کې ځای پر ځای شوی وي، په مضبوطه سره (په ښه توگه جوړ شوی يا ځای پر ځای شوی) چې د عربي کليمه **قَرَارِيْن مَكِيْن** کارول کيږي. رحم د نخاعي ستون په واسطه چې د شا د عضلاتو لخوا په کلکه ملاتړ کيږي د پوستکي څخه ښه ساتل کيږي. جنين نور هم د امينوتيک کڅوړې لخوا خوندي کيږي چې د امينوتيک مايع لري. په دې توگه جنين د استوگنې ښه خوندي ځای لري.

دا لږ مقدار مايع عاقله جوړيږي، په دې معنی چې هغه څه چې تړل کيږي. دا د ليچ په څېر ماده هم معنی لري. دواړه توضيحات په ساينسي ډول د منلو وړ دي ځکه چې په لومړيو مرحلو کې جنين په دېوال پورې تړلی دی او داسې ښکاري چې په شکل کې د جونک سره ورته وي. دا هم د ليچ په څېر چلند کوي (د وينې څښونکي) او د پلاسنتا له لارې د مور څخه د وينې رسولو ترلاسه کوي.

د علقه کلمه دريمه معنی د وينې توتې ده. د علقه په دې مرحله کې، چې د حمل په دريمه او څلورمه اونۍ کې دوام کوي، په تړل شويو رگونو کې وينه راټوليږي. له همدې امله جنين د ليچ ظاهري ترلاسه کولو سر بېره د وينې توتې ښه ترلاسه کوي. د قرآني پوهه په اسانۍ سره د ساينسي موندنو سره د انسان مبارزې سره پرتله کړئ:

په ۱۶۷۷ کې، هام او ليووین هويک لومړني ساينس پوهان وو چې د مايکروسکوپ له لارې د انسان سپرم حجرې (سپرماتوزا) مشاهده کړې. دوی فکر کاوه چې د سپرم حجره کې يو کوچنی انسان شتون لري چې په رحم کې وده کوي ترڅو نوی زېږېدلی شي. دا د پرفورېشن تيوري په نوم پېژندل کېده. کله چې ساينس پوهانو وموندله چې تخمدان د سپرم څخه لوی دی، دا د ساينس پوهانو لکه ډي گراف او نورو لخوا ښوونه شوې چې جنين په کوچني شکل کې په تخمدان کې شتون لري. وروسته، په ۱۸ پېړۍ کې، Maupertuis د دوه اړخيز ميراث تيوري تبليغ کړه.

علقه په مُدغه بدله شوې ده چې په دې معنی ده چې ژاول شوی شی (د غاښونو نښې ولري) او همدارنگه هغه څه چې چسپناکه او کوچنۍ وي چې د ژولي په څېر په خوله کې اچول کېدی شي. دا دواړه توضیحات په ساینسي توګه سم دي. پروفیسور کیت مور د پلستر مهر یوه ټوټه واخیسته او د جنین د لومړیو پړاوونو په اندازه او شکل یې جوړه کړه او د غاښونو تر مینځ یې ژاوه ترڅو په مدغه کې یې جوړ کړي.

هغه دا د جنین د لومړي پړاو د عکسونو سره پرتله کړه. د غاښونو نښې د "somites" سره ورته دي کوم چې د نخاعي ستون لومړنۍ جوړښت دی. دا د مدغه په هډوکو عظام بدلیږي. هډوکي د غوښې یا عضلاتو (لحم) سره پوښل شوي دي. بیا الله تعالی هغه بل مخلوق کې جوړوي. پروفیسور مارشال جانسن چې په متحده ایالاتو کې یو له مخکښو ساینس پوهانو څخه دی او د اناتومي څانګې رییس او د ډینیل انسټیټیوټ رییس دی. د متحده ایالاتو په فلاډیلفیا کې د توماس جی ایفرسن پوهنتون انسټیټیوټ څخه د غوښتل شول چې د جینیولوژۍ په اړه د قرآن کریم د آیتونو په اړه تبصره وکړي. په لومړي سر کې یې وویل چې د قرآن کریم آیتونه چې د جنین پړاوونه بیانوي یو تصادف نشي کېدی. دا ممکنه وه چې محمد (ص) یو پیاوړی مایکروسکوپ درلود. د دې په یادولو سره چې قرآن ۱۴۰۰ کاله وړاندې نازل شوی او مایکروسکوپونه د پېغمبر اکرم (ص) له زمانې څو پېړۍ وروسته اختراع شوي دي، پروفیسور جی او هنس وخنډل او وېي ویل. دا ومنله چې لومړی اختراع شوی مایکروسکوپ نشي کولی له ۱۰ ځله ډېر لوی کړي او نشي کولی روښانه عکس وښيي.

وروسته یې وویل: زه دلته له دې مفکورې سره په ټکر کې هیڅ نه وینم چې د محمد (صلی الله علیه وسلم) په تلاوت کې الهي مداخله پکې شامله وه. د ډاکټر کیت مور په وینا، د جنین د پراختیا پړاوونو عصري طبقه بندي چې په ټوله نړۍ کې منل شوې، په اسانۍ سره د پوهیدو وړ نه ده، ځکه چې دا پړاوونه په عددي اساس پېژني، د بیلګې په توګه، مرحله ۱، مرحله ۲، او له بلې خوا، ویشونه. په قرآن کې نازل شوي د ځانګړو او په اسانۍ سره د پېژندلو وړ شکلونو یا شکلونو پر بنسټ دي، کوم چې جنین تیريږي. دا د زیږون څخه دمخه د مختلّف مرحلې او پړاو په واسطه

د دې څرگندونه سرچينه يو وېډيو تېپ چې ملقب دی (دا حقيقت دی) د دې وېډيو کاپي لپاره اسلامي څېړنه بنسټ سره اړيکه ونيسي.

او په زړه پورې ساينسي توضيحات وړاندې کړي چې د پوهېدو وړ او عملي وي.

د انسان د پرمختګ جنين پړاوونه هم په لاندې آيتونو کې بيان شوي دي:

الْمُرِيكَ نُطْفَةً مِّنْ
مَّيْنِيَّيْمَنِي ۚ

«آيا دغه (انسان) د هغې يو څاڅكى نه و
چې تويول شي.

بيا دى د يوې توتې وه، نو دغه (الله دى) پيدا
كړ او بيا يې برابر كړ.

بيا يې له هغوى دواړه جوړې جوړې كړې
(يعنې) سړى او ښځه.»

ثُمَّ كَانَ عِلْقَةً
فَخَلَقَ فَسَوَّى ۚ

[۳۹-۳۷: ۷۵ قرآن]

فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ
الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ۚ

«هغه څوك چې ته يې پيدا كړى يې، نو ته
يې ښه برابر پيدا كړى يې.

په هر صورت كې چې هغه غوښتل ته يې
پيوند (جوړ) كړى يې.)

الَّذِي خَلَقَكَ
فَسَوَّيَكَ فَعَدَلَكَ ۚ

[۸-۷: ۸۲ قرآن]

فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ ۚ

۳۲. رحم نيمايي جوړيږي او نيمايي نه جوړيږي:

د مدغه په مرحله كې كه چېرې په جنين كې چېرې جوړ
شى او داخلي ارگان جلا شي، نو ليدل كيږي چې ډېر يې
جوړ شوى دى او پاتې نور په بشپړه توگه نه دى جوړ
شوى.

د پروفیسور جی اوهنسن په وینا، که موږ جنین د بشپړ تخلیق په توګه تشرېح کړو، نو موږ یوازې هغه برخه تشرېح کوو کوم چې دمخه رامینځته شوی. که موږ دا د یو نامکمل تخلیق په توګه بیان کړو، نو موږ یوازې هغه برخه بیانوو چې لا تراوسه نه ده جوړه شوې. نو ایا دا یو بشپړ تخلیق دی یا نیمګړتیا؟ د جنین د پیدایښت د دې مرحلې په اړه له قرآني بیان څخه بل ښه وضاحت نشته، چې "یوه برخه جوړ شوی او یو څه بې شکل" دی، لکه په لاندې آیت کې:

«مونږ پیدا کړ تاسي له خاورې، بیا له نطفه، بیا د وینې ټوټه، بیا له غوښې نیمایي پیدا او نیمایي نه پیدا او مونږ تاسو ته جوته کوو (خپل قدرت) تاسو ته.»

خَلَقْنَاكُمْ مِنْ سُورٍ
ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ
ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ
ثُمَّ مِنْ مَضْغَةٍ
مُخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ
لِنُبَيِّنَ لَكُمْ

[۵: ۲۲ قرآن]

په ساينسي ډول موږ پوهيږو چې د پرمختگ په دې لومړيو مرحلو کې ځينې حجرې شتون لري چې توپير لري او ځينې حجرې شتون لري چې توپير نلري - ځينې ارگانونه جوړ شوي او نور يې نه دي.

۳۳. د سماعت او بصيرت حس

د انسان په جنين کې د ودې لپاره لومړنی احساس اورېدل دي. جنين کولی شي د ۲۴ اونۍ وروسته غږونه واورې. وروسته، د ليد حس وده کوي او په ۲۸ اونۍ کې، ريټينا) د سترگې شاتنۍ برخه چې انځور را اخلي بيا يې دماغ ته ليري) د رڼا سره حساس کيږي.

قرآن يې داسې
تشرېح کوي:

وَجَعَلْ لَكُمُ السَّمْعَ

وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ»

«او هغه پاک ذاتی رب تاسو ته يې
سماعت او بصيرت او احساسات جوړ
کړي دي.»

[۳۲:۹ قرآن]

«بېشکه مونږ انسان پيدا کړ له
چسپناکې مني څخه چې هغه مونږ
وآزمایو نو مونږ پيدا کړ هغه (انسان
ته) سماعت او بصيرت.»

[۲:۷۶ قرآن]

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ
مِنْ نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ ۖ نَّبْتَلِيهِ

فَجَعَلْنَاهُ سَبِيْعًا بَصِيْرًا۝

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ

«او هغه څا چي تا لپاره سماعت او بصيرت او احساسات، لږ (انسانان) دي ترې شکر باسي.»

[۲۳:۷۸ قرآن]

السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۖ

قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ۝

په دغه ټول آياتونو کې د اورېدنې حس
 ذکر شوی دی له بصيرت مخکې، ځکه چې قرآني عبارت په بشپړه توګه مطابقت
 کوي د عصري امبريولوژي کشفیاتو سره.

۳۳. د ګوتي نشان
(Fingerprint)

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنَّهُ نَجْمٌ
عِظَامُهُ ۖ

«آيا انسان گمان کوي چې مونږ به د
ده هډوکي له سره راجمع نه کړو

بَلَىٰ قَدَرِينَ عَلَىٰ أَن
نُسَوِّيَ بَنَانَهُ ۝

ولي نه! مونږ پر ده برلاسي يو چې د
ده (هډوکي) او د ګوتو بندونه هم برابر
کړو.»

[۴-۳: ۷۵ قرآن]

کافران په ځمکه کې د مرو هډوکي له ټوټې کېدو وروسته د قیامت په اړه بحث کوي او دا چې د قیامت په ورځ به هر یو کس څنگه پیژندل کیږي. الله سبحانه و تعالیٰ خواب ورکوي چې هغه نه یوازې زموږ هډوکي راټولولی شي بلکې کولی شي زموږ د گوتو په بشپړ ډول بیا یې جوړ کړي.

ولي قرآن د فرد د هویت د ټاکلو په اړه خبرې کوي، په ځانگړې توگه د گوتو په اړه خبرې کوي؟ په ۱۸۸۰ کې، د سر فرانسېس گولټ لخوا د څیړنې وروسته، د گوتو نشان د پیژندنې ساینسي میتود شو. په نړۍ کې هېڅ دوه کسان نشي کولی د گوتو د نشان یو شان نمونه ولري، حتی د یو بل سره ورته جوړه نه وي. همدا لامل دی چې په ټوله نړۍ کې پولیس د مجرمینو د پیژندلو لپاره د گوتو نښې کاروي.

څوارلس سوه کاله مخکې، څوک د هر انسان د گوتو د نښان انفرادیت پېژني؟ بېشکه دا به بل څوک نه وي پرته له خالق څخه!

۳۴. د پوستکو د حسي سیستم درد(خوږتیا)

داسې فکر کېده چې د احساس او درد احساس یوازې په دماغ پورې اړه لري. که څه هم وروستی موندنې ثابتوي چې په پوستکي کې د درد اخیستونکي شتون لري، پرته له دې چې یو څوک د درد احساس نشي کولی.

کله چې یو ډاکټر یو ناروغ معاینه کوي چې د سوځېدنې ټپونو څخه رنځ وي، هغه د پنېریک په واسطه د سوځېدنې درجه تاییدوي. که ناروغ د درد احساس وکړي، ډاکټر خوشحاله دی، ځکه چې دا په گوته کوي چې سوځېدنه سطحې ده او د درد اخیستونکي ثابت دی. له بلې خوا، که ناروغ د درد احساس ونه کړي، دا په

گوته کوي چې دا ژور سوځيدنه ده او د درد اخيستونکي
ويجاړ شوي.

قرآن په لاندې آيت کې د درد اخيستونکو شتون ته
روښانه اشاره کوي:

«بېشکه چې هغه خلکو انکار کړی دی
زمونږ په آياتونو باندې ډېر زر به دوی
واچول شي په اور هر کله چې د هغوی
څرمني پخې شي، مونږ به هغوی ته له
هغو نه پرته نورې څرمني وربډلي کړو،
(د دې لپاره چې) دوی عذاب وڅکي،
بېشکه چې الله غالب او پوه دی.»

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا
سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا
كُلَّمَا نَضْجَتْ جُلُودُهُمْ
بَدَلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا

[۴:۵۶ قرآن]

لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ

إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا

د تایلینډ په چینگ مای پوهنتون کې د اناتومي څانګې رییس پروفیسور ټاګات
تیجاسین د درد اخيستونکو په څېړنه کې ډیر وخت تیر کړی دی. په پیل کې هغه
باور نه شو کولی چې قرآن دا ساینسي حقیقت ۱۴۰۰ کاله وړاندې ذکر کړی.
هغه وروسته د دې څانګې قرآني آیت ژباړه تاییده کړه. پروفیسور تیجاسین د
قرانکریم د ساینسي کره والي څخه دومره متاثره شوی و چې په ریاض کې د
قرآن او سنتو د ساینسي نښو په اړه د سعودي په اتم طبي کنفرانس کې یې په
ویار سره اعلان وکړ:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ

«هېڅ خدا نشته پرته الله څخه او

محمد د الله رسول دی.»

پایله:

په قرآن کې د ساینسي حقایقو شتون تصادف ته منسوبول د عقل خلاف او د ریښتیني ساینسي تگلارې خلاف کار دی. په حقیقت کې د قرآن کریم د آیتونو علمي دقت د قرآن د خلاصې اعلاميې تصدیق کوي.

«دېر زر به مونږ خپلې نښې په آفاقو(د عالم په اطرافو) او د دوی په ځانونو کې وښیو، تر دې چې دوی ته ښه څرګند شي چې یقیناً هم دغه قرآن حق دی او آیا ستا رب ښه کافي نه دی دا چې یقیناً هغه په هر شي باندې خبردار دی.»

[۵۳: ۴۱ قرآن]

سُرِّيهِمْ اَيْتِنَا فِي الْاَفَاقِ
وَفِي اَنْفُسِهِمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ
لَهُمْ اَنَّهُ الْحَقُّ ۚ اَوَلَمْ
يَكْفِ بِرَبِّكَ اَنَّهُ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝

قرآن بلنه ورکوي ټولو انسانانو ته چې غور وکړي د کاینات جوړښت باندې په لاندینۍ آیت کې:

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

وَإِخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ

لَايَةُ لِأُولَى الْأَلْبَابِ ۝

[۱۹۰:۳ قرآن]

د قران کريم ساينسي شواهد په ښکاره ډول د دې الهي اصل ثابتوي. څوارلس سوه کاله پخوا هيڅ انسان نه شو کولای داسې کتاب جوړ کړي چې دومره ژور ساينسي حقايق ولري.

خو قرآن د ساينس کتاب نه دی بلکې د نښو کتاب دی. دا نښې انسان ته بلنه ورکوي چې په ځمکه کې د هغه د شتون هدف درک کړي، او د طبيعت سره په همغږۍ کې ژوند وکړي. قرآن په ريښتيا هم د الله جل جلاله پيغام دی چې د کائناتو خالق او پالونکی دی. په دې کې د خدای د وحدانيت ورته پيغام شتون لري چې د آدم، موسی، عیسی عليه السلام څخه تر محمد (صلی الله عليه وسلم) پورې د ټولو پيغمبرانو لخوا تبليغ شوی.

د قرآن او عصری علومو په اړه څو مفصلې ليکنې شوې دي او په دې برخه کې نورې څيړنې روانې دي. انشالله، دا څيړنه به د انسان سره مرسته وکړي چې د خدای کلام ته نږدې شي. په دې کتابچه کې يوازې يو څو ساينسي حقايق په قرآن کې موجود دي. زه دا ادعا نشم کولی چې موضوع ته بشپړ انصاف وکړم.

پروفیسور تیجاسین په قرآن کریم کې د ذکر شوي
یوې ساینسي نښې په زور اسلام قبول کړ. ځینې
خلک ممکن لس نښو ته اړتیا ولري او ځینې
ممکن د قرآن د الهی اصل په اړه د قناعت لپاره
سل نښو ته اړتیا ولري. ځینې به د زرو نښو په
ښودلو سره هم د حق منلو ته زړه نه ښه کوي.
قرآن په دې آیت کې دغه ډول ترلي ذهنیت
غندي:

«بیعقل، کانه، وړانده نو نه راستون کېږي (سمې
لارې ته).»

صُمُّ بَكْمٌ عُمًی
فَهُمْ لَا یَرْجِعُونَ

[۲:۱۸ قرآن]

قرآن د فرد او ټولنې لپاره د ژوند بشپړ ضابطه لري. الحمدلله (ټول ثناء او صفت
الله لپاره دي)، د قرآن کریم د ژوند طریقه د هغه "اسمونو" څخه خورا غوره ده
چې عصري انسان د ناپوهۍ له امله ایجاد کړي. د خپل خالق نه بهتره هدایت
څوک کولی شي؟
دعا کوم چې دا عاجزانه هڅه د ډاکټر ذاکر نایک د الله (ج) په دربار کې قبوله
او د الله رحمت او هدایت دعا کوم (آمین).

